

# לקו"ש חלק י"ח פ' קרח שיחה א

## פיענוח מראי מקומות

פ' קרח בתחלתו: ויקח קרח בן-יצהר בן-קהת בן-לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן-פלת בני ראובן; ויקמו לפני משה ואנשים מבני-ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי-שם. . . זאת עשו קחולכם מחתות קרח וכל-עדתו: ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני יהוה מחר והיה האיש אשר-יבחר יהוה הוא הקדוש רב-לכם בני לוי.

תנחומא פרשתנו ה: זאת עשו קחו לכם מחתות וגו'. מה ראה לומר להם כך. אמר להם: בדרכי הגוים יש נמוסים הרבה ואין כלם מתקבצין בבית אחד, ואנו אין לנו אלא ה' אחד ותורה אחת ומשפט אחד ומזבח אחד וכהן גדול אחד ובית המקדש אחד, ואתם מאתים וחמשים איש מבקשים כהנה גדולה. אף אני רוצה בכך. לכן אתה וכל עדתך היו לפני ה'.

אלא בגופא, דאיהו תחות ההוא לבושא. חכימין עבדי דמלכא עלאה, אינון דקיימו בטורא דסיני, לא מסתכלי אלא בנשמתא, דאיהו עקרא דכלא אורייתא ממש. (ולעלמא) ולזמנא דאתי, זמינין לאסתכלא בנשמתא דנשמתא דאורייתא" עיי"ש.

**3) ראה לקו"ת פרשתנו נד, סע"ב ואילך**  
"ושרש הענין במחלוקת קרח י"ל כי הנה לעתיד יהיו הלויים כהנים כמש בלקי"ת מהאריז"ל ביחזקאל כי אז יתעלה בחי הגבורות ולכן ארז"ל פ"ט דשבת שלעתיד יאמרו ליצחק כי אתה אבינו ופי' בלקוטי הש"ס מהאריז"ל שם דהיינו שהגבורות יהיו עיקרים ע"י בירור עולם התהו והחסדים יהיו טפלים להם וכמ"ש הרמ"ז פ' עקב. . . ולכן רצה קרח לעשות גם עכשו מהגבורות עיקר וזהו ענין טלית שכולה תכלת וא"צ לחוטין שהם המשכות שהוא מבחי חסד. . . אך באמת שגה ברואה כי הנהגה זו א"א להיות כ"א אחר שלימות הבירורים שמעולם התהו שהוא בחי גבורה כשיתבררו הסיגים לגמרי והרי אז גם היצר

**1) להעיר מהקדמת ספר הבחיי "ומפני**  
שידעתי כי מפרשי התורה בספריהם הולכים על ארבעה חלקים ודרכים. יש מהם דרך הפשט רודפים. ויש מהם לדרך המדרש נכספים. ויש בוחר דרך השכל וחכמי המחקר המתפלספים, ויש בני עליה במסלה העולה בית אל עיני לבם צופים. ראו נפשם מדשן ויאכלו נופת צופים. נכנסו ברואה ולפנים מן הצופים. והשיגו השרש והענפים. על כן ראיתי לחלק באור ספרי זה על דרכים אלה כלם. למען יהיה לכל החלקים נשלם. בארבעה מעלות סלם לעלות מן הנגלה אל הנעלם" עיי"ש בארוכה.

**2) ח"ג קנב, א "כהאי גוונא אורייתא, אית**  
לה גופא, ואינון פקודי אורייתא, דאקרון גופי תורה. האי גופא מתלבשא בלבושין, דאינון ספורין דהאי עלמא. טפשין דעלמא, לא מסתכלי אלא בהוא לבושא, דאיהו ספור דאורייתא, ולא ידעי יתיר, ולא מסתכלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא. אינון דידיעין יתיר, לא מסתכלן בלבושא,

והוא טפל ובטל לז"א שם מ"ה הממשיך בו האור והביטול, וזהו ענין לא זו מחבבה עד שקראה בתי ואזי עיי"ז אח"כ עד שקראה אחותי שוין בקומתן עד שקראה אמי א"ח עטי"ב כו' וכ"ז נמשך בה עיי"י שהיא בתחילה בחי בתי שהוא בחי מקבל וכמ"ש תתן אמת ליעקב כו"י עיי"ש. **ובכ"מ. וראה לקמן שיחה ג ושיחה ה לפרשתנו. לקו"ש פ' קרח (ח"ד. ח"ח), ועוד.**

**4) עדכ"ז - הוא גם במרגלים. וראה שיחת ש"פ קרח תש"מ** "עס זיינען דא צוויי ענינים: ס'איז דא דער ענין פון קרח אליין, און ס'איז דא דער ענין פון מחלוקת קרח (כדלקמן), ע"ד ווי ס'איז דא דער ענין פון די מרגלים אליין, און ס'איז דא דער ענין פון חטא המרגלים. די מרגלים זיינען געווען פון דעם "דור דעה", און צווישן דעם דור דעה גופא - זיינען זיי געווען נשיאי העדה, און אויסגעקליבן פון משה רבינו. און אפילו דער חטא המרגלים איז אויך ניט געווען סתם א חטא, כמבואר אין לקו"ת אז די מרגלים זיינען געווען פון עולם המחשבה, אדער (עכ"פ) פון עולם הדיבור, און זייער חטא איז געווען אז זיי האבן ניט געקענט פארטראגן צו יורד זיין ממדריגתם. . ובמילא איז אויך מובן אז מ'קען ניט פארגלייכן "שלום עכשיו" און די קאמוניאטן און, להבדיל, די אראבער צו די מרגלים מצד עצמם. און דאס וואס מ'האט זיי יע פארגליכן - איז דאס נאר בנוגע צו חטא המרגלים" עיי"ש בארוכה.

**5) וגם בחלק ההוא עצמו - כמו איסורא מממונא לא ילפינן (ברכות יט, סע"ב). ועוד.**

**6) נגיד ומצוה בתחלתו מע"ח** "דע שיש פגם בד' עולמות אבי"ע והוא כי מי שאינו רוצה פשט המקרא פוגם בת"ת (דעשי כנ"ל שצ"ל) ומי שאינו רוצה להביא ראיה ורמז לדבר פוגם בת"ת דיצירה: ומי שאינו רוצה דרוש התורה פוגם בת"ת דבריאה ומי שאינו רוצה סוד התורה פוגם בת"ת דאצילות".

הרע שמבחי גבורה יתהפך להיות טוב מאד. משא"כ עכשיו היום לעשותם מהגבורות יש יניקה לחיצונים וזהו ענין היצה"ר כו' ולכן החסדים הם עיקר והגבורות אפילו דקדושה צ"ל טפלים לגבי החסדים, ולכן הלכה כבית הלל דוקא אף שמחלוקת שמאי היה לשם שמים אעפ"כ ב"ש במקום ב"ה אינו משנה. . רק לעתיד דוקא הוא שיתעלו הגבורות והיינו דוקא אחר שנכנעו להחסדים. וזהו ענין בית שמאי וע' ביבמות (דף י"ד ע"א). משא"כ קרח שלא נכנע לכן היה לו מפלה כו"י, וש"נ.

**אוה"ת פרשתנו ע' תרפו** "וזהו ג"כ ענין הלויים שלעתיד יהיו הם כהנים לפי ששרש הלויים מבחי גבורות כמ"ש כאן ליואי בשמאלא, ושרש הגבורות קודמים לבחי החסדים מטעם הנ"ל וד"ל. אך הנה בזה הי טעות השגת קרח במה שהשיג במעלת הגבורות שרש הלויים שגבוהים הרבה מבחי החסדים כנ"ל וע"כ הי חולק על אהרן. אבל שגה ברואה כי הגם שבעצמות המאציל באמת כך הוא שהצמצום בהכרח לבא קודם לבחי החסד וההשפעה כידוע אבל אין זה אלא כשעדיין השפע הוא בעצמות המשפיע שאז בהכרח שיבא בו בחי הצמצום תחלה משא"כ בהיותו כבר משפיע למקבל אז נהפוך הוא שהחסדים הם העיקר והגבורות שם אינו אלא בחי טפל לחסדים כמשי"ת בסמוך" עיי"ש,

**תרצב** "נמצא לדעת ר' אבא רצה קרח התכללות חו"ג אבל באופן שהחסד יהי טפל ובטל לגבי הגבורה וכן ז"א לגבי נוקי ועד"ז יהי אהרן טפל אצלו ולדעת ר' יהודה לא רצה רק שלא יהיו הגבורות בטילים בחסדים אלא יהיו הלויים מדריגה בפ"ע בלתי יצטרכו לבא בבחי התכללות בחסדים דכהנים והיינו שאמר ומדוע תתנשאו כו', ולפי"ז לכאורה אפ"ל שגם למעלה לא רצה כלל בענין יחוד זוי"נ כ"א שהנוקי תהי בחי בפ"ע ולא יצטרך לקבל מז"א כו' כ"א תקבל מאימא עילאה בפ"ע, או אפ"ל שרצה היחוד אך ע"ד שוין בקומתן, ובאמת שגה ברואה שעם שכל אלו הבחי יהיו במלי לע"ל אך זהו עיי"ש עכשיו מתברר ש' ב"ן

מלכות זעיר המתפשטת בהם כנודע" עיי"ש.

**7) להעיר מדרמ"צ ה, א: אבל באמת אורייתא סתים וגליא וגם הגליא הוא כפי הסתום כגוף לנפש וז"ל שם: "והנה הדברים האלה אשר דבר האור האלקי הארז"ל אשר רוח ה' דבר בו הם כספר החתום מאנשים פשוטים כמונו, ולקרוב הדבר אל השכל להבין כי כל ענין זה הוא בעבודת ה' בבחי' גילוי אלקותו ית' בעליונים ובתחתונים עיי' ישראל עם סגולתו. ועם כי כתב דברים אלה עפ"י פשוט אבל באמת אורייתא סתים וגליא וגם הגליא הוא כפי הסתים כגוף לנפש ויש כמה פנים לפנים עד אין קץ ותכלית וכמ"ש הכל יודוך סלה כו' בלי קץ ותכלית" עיי"ש.**

**8) ולהעיר דכמו שבעולמות עולם האצילות הנרמז בתיבת "אף" נסמך ל"עשיתיו" דוקא (ראה לקו"ת בלק סט, סע"ג "וזהו ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהכל ברא לכבודו שהוא בחי' מלי' דאצילות להמשיך אליה בחי' כתר שהוא בחי' מלי' דא"ס וזהו אף עשיתיו שהוא מרבה את בחי' הרביעית וריבוי זה נסמך לעשיתיו דוקא כידוע שגם בעולם האצילות עצמו יש ג"כ ד' מדרגות אבי"ע ומלי' דאצילות הוא בחי' עשיה שבאצי' שלשם דוקא נמשך בחי' כתר עליון עיי' קיום מצות המלך רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת וענפיהן שמדרבנן (והבחי' הרביעית היינו בחי' כתר עליון שהיא אצילות שבאצילות") כן גם בד' חלקי התורה פרד"ס, חלק הסוד שבתורה (אצילות) שייך לחלק הפשט (עשי') דוקא**

**- ראה לקו"ת ויקרא (ה, ד) "והנה אף עשיתיו אף הוא בחיני רבוי שמרבה בחיני רביעית כמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב כו' ע"ש, לכן בכלל שליש במקרא נכלל בחינה הרביעית שהוא לימוד פנימיות התורה. וזהו שארז"ל והביאו הרמב"ם בפני המשניות ספ"ה דאבות ע"פ אף חכמתי עמדה לי חכמתי שלמדתי באף עמדה לי כו"ו) שמביא שם הענין ד"אף עשיתיו" לענין השייכות דפנימיות התורה למקרא.**

**נהר שלום בהקדמת רחובות הנהר בסופו** "נודע כי תורה שבכתב היא בז"א דאצילות ותורה שבע"פ בכל פרטיה היא בנוקבא דז"א דאצי' ובמ"א כתוב כי מקרא בעשיה ומשנה ביצירה ותלמוד בבריאה וקבלה באצילות א"כ מוכרח הוא כי מקרא היא בעשיה דז"א דאצי' ר"ל בפרצוף החיצון דז"א הנקי עשי' וקבלה ותלמוד ומשנה הם באצי' בריאה יצירה דנוקי שהם פרצופי או"א וז"א דנוקי דז"א דאצילות" עיי"ש בארוכה.

**מ"ח (מס' חיוב הנשמות פ"א מ"ב) - הובאו ונתבארו בלקו"ד ח"ד תשעא, א** "דהנה בתורה יש ד' דרכי הלימוד שהם פרד"ס, ומבואר בע"ח דד' דרכי הלימוד שבתורה הם נגד ד' עולמות אצילות בריאה יצירה עשי', פשט בעשי' רמז ביצירה דרש בבריאה סוד באצילות, ובספר משנת חסידים מסכת חיוב הנשמות פ"א משנה ב' כותב, כי פשט רמז דרש סוד הם נגד ד' עולמות אבי"ע וגם נגד ד' חומרים עור בשר גידים ועצמות שבגוף האדם, פשט כנגד עור האדם ודרש נגד בשרו רמז כנגד גידיו סוד כנגד עצמותיו, והכוונה בזה דעל ידי לימוד התורה ביגיעה הוא תיקון הגוף בד' חומריו" עיי"ש בארוכה.

**וראה הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות (נעתק בקונטרס עה"ח (הוספה הא') ע' 62 ואילך** "הנה מבואר כי תורתנו הקי' כלולה ונמצאת בכל ד"ע אבי"ע ובהיותה בעולי' האצי' אז נקרא' קבלה כי שם היא מופשטת מכל הלבושי' הנקי' פשט מלשון פשטתי את כתנתי שהוא בחי' המלבוש החיצוני שהוא ע"ג עור אדם המתפשט מעליו לפעמ"י והוא עיקר מלת פשט" עיי"ש בארוכה).

**רמ"ז לזח"א ד, סע"ב** "שידיעות התורה שתיים שהן ארבע, דהיינו מה שנזכר תמיד ברמז פרד"ס שהוא כולל כל העולמות, דהיינו הסוד הוא בעולם האצילות שעיקר פנימיותו הוא עתיק יומין סוד מלכות דא"ק, וגי' עולמות התחתונים הנקראים עולם הפרוד מתתקנים בגי' ידיעות האחרות שסי' פרי"ד ונקראים עלמא דנוקי ה"ס

**וראה לקו"ש ח"ה ע' 1** "שוין גערעדט פיל מאל, אז דער פירוש פון רש"י על התורה, הגם אז ער קומט צו מפרש זיין פשוטו של מקרא . . "ואני לא באתי אלא לפשוטו" - אנטהאלט ער אבער אויך "ענינים מופלאים" פון די אנדערע חלקי התורה, אפילו אויך "רזין דאורייתא", וכידוע, דער ווארט פון אלטן רבין, אז "פירש"י אויף חומש איז יינה של תורה"

**והערה 3** "הלשון "אפילו" הוא, לפי שחלק הסוד בתורה הוא חלק הכי (רחוק ו)נעלה מדרך הפשט (ראה לקמן סי"ג), אבל לאידך גיסא, ממאמר אדה"ז ש"פירש"י אויף חומש איז יינה של תורה" - אף ש"אני לא באתי אלא לפשוטו" - מוכח שישנה שייכות מיוחדת ביניהם. כי כמו שבעולמות, עולם האצילות הנרמז בתיבת "אף" נסמך ל"עשיתיו" דוקא (ראה לקו"ת בלק סט, סע"ג), כן גם בד' חלקי התורה פרד"ס שהם כנגד ד' העולמות, חלק הסוד שבתורה - אצילות - שייך לחלק הפשט - עשי' (ראה לקו"ת ויקרא (ה, ד) שמביא שם הענין ד"אף עשיתיו" לענין השייכות דפנימיות התורה למקרא). ולהעיר מסדר הבנים בהגש"פ - שג"ז כנגד אבי"ע: חכם רשע כו' (משיחת ש"פ נח תשכ"ה - נדפס לקמן ע' 279).

**9) שהרי פשיטא שרצה שיחזרו מהמחלוקת. ובמכש"כ שגם לאח"ז: ויקם משה וילך אל דתן גו' - ובפרט לפרש"י שם: כסבור שישאו לו פנים (כהפי' במדב"ר (פי"ח, ד) "אמר משה רבונו של עולם לא כך צויתני (שמות כח, א): ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו, והרי עומדים כנגדנו להרגנו, אמר (במדבר טז, ה): בקר וידע ה' את אשר לו, מהו כן, אמר רבי נתן אמר הקדוש ברוך הוא אם נתקבצו כל חרטמי העולם ובקשו להפך את הבקר לערב לא יוכלו, וכשם שהבדלתי בין אור לחשך כן הבדלתי אהרן להקדישו בקדש הקדשים. מיד (במדבר טז, יב): וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא נעלה, לא נלך ולא נבוא אין כתיב כאן אלא לא נעלה, (משלי יח, ז): פי כסיל מחתה לו פתחו פיהם לפרענות,**

לומר שהן מתין בירידה ולא בעליה, כשם שאמרו כך מתו (במדבר טז, לג): וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה. אמר משה הואיל ולא רצו לילך אצלי אני אבוא אצלם אולי יתבישו ויחזרו בהם, שנאמר (במדבר טז, כה): ויקם משה וילך אל דתן ואבירם, כשראו אותו התחילו לחרף ולגדף, שנאמר (במדבר טז, כז): ודתן ואבירם יצאו נצבים, וכי יושבין או כורעים או נופלים יוצאים בני אדם, אלא כשיצאו הן מחרפין ומגדפין, נאמר כאן יציאה והצבה, ונאמר בגלית הפלשתי יציאה והצבה, דכתיב (שמואל א יז, ד טז): ויצא איש הבנים וגו' ויגש הפלשתי השכם והערב ויתיצב ארבעים יום, מה יציאה והצבה התם בחרופין ובגדופין, אף כאן בחרופין ובגדופין, לפיכך פתח משה ואמר (במדבר טז, כט): אם כמות כל האדם ימתון אלה, (במדבר טז, לב): ותפתח הארץ את פיה, בוא וראה כמה קשה מחלקת, שכל העוזר במחלקת הקדוש ברוך הוא מאבד את זכרו, שכך כתיב (במדבר טז, לה): ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש. אמר רבי ברכיה כמה קשה המחלקת שבית דין של מעלה אין קונסים אלא מבן עשרים שנה ומעלה ובית דין של מטה מבן שלש עשרה שנה, במחלקתו של קרח תינוקות בן יומן נשרפו ונבלעו בשאול תחתית, דכתיב (במדבר טז, כז): ונשיהם ובניהם וטפם (במדבר טז, לג): וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה, לכך כתיב: ויקח קרח"

**ולא כבסנהדרין (קי, א)** "ויקם משה וילך אל דתן ואבירם אמר ר"ל מכאן שאין מחזיקין במחלוקת דאמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר (במדבר יז, ה) ולא יהיה כקרח וכעדתו" **שלא להחזיק במחלוקת. וראה לקו"ש חכ"ח ע' 98 ואילך** [אינו נעתק מפני האריכות].

**10) תנחומא פרשתנו ה** "זאת עשו קחו לכם מחתות וגו'. מה ראה לומר להם כך. אמר להם: בדרכי הגוים יש נמוסים הרבה ואין כלם מתקבצין בבית אחד, ואנו אין לנו אלא ה' אחד ותורה אחת ומשפט אחד ומזבח אחד וכהן גדול אחד ובית המקדש אחד, ואתם מאתים וחמשים איש מבקשים כהנה

הרבה וכלם (אין) מתקבצים בבית אחד, אנו אין לנו אלא ה' אחד, ארון אחד, ותורה אחת ומזבח אחד וכהן גדול אחד, ואתם ר"ן איש מבקשים כהנה גדולה, אף אני רוצה בכך, הא לכם תשמיש חביב מכל, היא הקטרת החביבה מכל הקרבנות, וסם המות נתן בתוכו, שבו נשרפו נדב ואביהו, לפיכך התרה בהם והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדש — כבר הוא בקדשתו, וכי אין אנו יודעים שמי שיבחר הוא הקדוש? אלא אמר להם משה, הריני אומר לכם, שלא תתחילו, מי שיבחר בו יצא חי וכלכם אובדין.

**(11) שם, ז** "ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ה' מחר והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש רב לכם בני לוי" ד"ה רב לכם בני לוי: דבר גדול אמרתי לכם; ולא טפשים היו, שכך התרה בהם וקבלו עליהם לקרב? הם חטאו על נפשותם, שנאמר "את מחתות החטאים האלה בנפשותם" (במדבר י"ז: ג'), וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה? עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו — שמואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר בשבילו אני נמלט, וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו, כלם מתנבאים ברוח הקדש, שנאמר "כל אלה בנים להימן" (מלכים א כ"ה), אמר אפשר כל הגדלה הזאת עתידה לעמד ממני ואני אדום? לכך נשתתף לבא לאותה חזקה, ששמע מפי משה שכלם אובדים ואחד נמלט, "אשר יבחר ה' הוא הקדוש" טעה ותלה בעצמו, ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה.

**(12) מזה משמע כהדיעה (זבחים קב, א** "כתנאי ויחר אף ה' במשה רבי יהושע בן קרחה אומר כל חרון אף שבתורה נאמר בו רושם וזה לא נאמר בו רושם, ר"ש בן יוחי אומר אף זה נאמר בו רושם שנאמר הלא אהרן אחיך הלוי והלא כהן הוא הכי קאמר אני אמרתי אתה כהן והוא לוי עכשיו הוא כהן ואתה לוי, וחכמים אומרים לא נתכהן משה אלא שבעת ימי המלואים בלבד ויש אומרים לא פסקה כהונה אלא מזרעו של משה שנאמר ומשה איש האלקים בניו יקראו על שבט הלוי ואומר משה ואהרן

גדולה. אף אני רוצה בכך. לכן אתה וכל עדתך היו לפני ה', זאת עשו, קחו לכם מחתות, ותנו בהן אש. הרי לכם תשמיש החביב מן הכל היא הקטרת, חביבה לפני הקדוש ברוך הוא מכל קרבנות וסם המות שבו נשרפו נדב ואביהו. לפיכך התרה בהם, והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש. וכי אין אנו יודעין שמי שיבחר ה' הוא הקדוש. אלא אמר להם משה, הרי אני אומר לכם שלא תתחילו בנפשותיכם חמשים ומאתים איש שאתם מקריבים, מי שיבחר מכם יצא חי וכלם אובדים. רב לכם בני לוי. הרי אמרתי לכם דבר גדול. לא טפשים היו, שכך התרה בהן וקבלו עליהן לקרב. הם חטאו על נפשותם, שנאמר: את מחתות החטאים האלה בנפשותם. וקרח שפקח היה, מה ראה לשטות הזו. אלא עינו הטעתו" עי"ש.

**במדב"ר פי"ח, ח** "זאת עשו קחו לכם מחתות, ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ה' מחר (במדבר טז, ו ז), מה ראה לומר כן, אמר להם בדרכי הגוים יש נימוסין הרבה וכומרין הרבה, כלן מתקבצין בבת אחת, ואנו אין לנו אלא ה' אחד ותורה אחת ומשפט אחד ומזבח אחד וכהן גדול אחד, ואתם מאתים וחמשים איש מבקשים כהנה גדולה, אף אני רוצה בכך, (במדבר טז, יא): לכן אתה וכל עדתך (במדבר טז, ו): זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו, הרי לכם תשמיש החביב מן הכל הוא הקטרת, חביבה מן כל הקרבנות, וסם המות נתון לתוכו שבו נשרפו נדב ואביהו, לפיכך התרה בהם (במדבר טז, ז): והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש. אמר להם משה הרי אני אומר לכם שלא תתחילו, מי שיבחר מכם יצא חי וכלכם אובדין, (במדבר טז, ה): רב לכם בני לוי, הרי אמרתי לכם. לא טפשים היו שכך התרה להם וקבלו עליהם לקרב, הם חטאו בנפשותם, שנאמר (במדבר יז, ג): את מחתות החטאים האלה בנפשותם" עי"ש.

**פרש"י טז, ו** "זאת עשו קחולכם מחתות קרח וכלעדתו" ד"ה זאת עשו קחו לכם מחתות: מה ראה לומר להם כך, אמר להם, בדרכי הגוים יש נימוסים הרבה וכומרים

בכהניו ושמואל בקוראי שמו" עיי"ש בארוכה.

**שמו"ר פל"ז, א** "כך בקש הקדוש ברוך הוא למנות על מלאכת המשכן ועשאו למשה גזבר על הדינין ועל הכל, וכשבקש הקדוש ברוך הוא לעשות כהן גדול, היה משה סבור שהוא נעשה כהן גדול, אמר לו הקדוש ברוך הוא לך ומנה לי כהן גדול, אמר לפניו רבון העולם מאיזה שבט אמנה לך, אמר לו משבט לוי, אותה השעה שמח משה, אמר כך שבטי חביב, אמר לו הקדוש ברוך הוא אהרן אחיך הוא, לכך נאמר: ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך. רבנן אמרי, כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר שמש משה בכהנה גדולה, ויש אומרים לא שמש אלא שבעת ימי המלוואים. רבי ברכיה בשם רבי סימון אומר כל ארבעים שנה שמש משה בכהנה גדולה, שנאמר (דברי הימים א, כג, יג): בני עמרם אהרן ומשה, וכתוב (דברי הימים א, כג, יד): ומשה איש האלקים עיי"ש.

**ויק"ר פי"א, ו** "רבי יודן בשם רבי יוסי בר יהודה ורבי ברכיה בשם רבי יהושע בן קרחה, כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא נמנע משה מלשמש בכהנה גדולה, הדא הוא דכתיב (תהלים צט, ו): משה ואהרן בכהניו. רבי ברכיה בשם רבי סימון מיייתי לה מן הדין קרא (דברי הימים א, כג, יג): בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים הוא ובניו עד עולם להקטיר לפני ה' לשרתו ולברך בשמו עד עולם [לעמד ולשרת בשם ה']. (דברי הימים א, כג, יד): ומשה איש האלקים בניו יקראו על שבט הלוי. אמר רבי אלעזר בר יוסי פשוט הוא לן שבחלוק לבן שמש משה כל שבעת ימי המלוואים. רבי תנחום בשם רבי יודן תני כל שבעת ימי המלוואים היה משה משמש בכהנה גדולה ולא שרתה שכינה על ידו, הדא הוא דכתיב (ויקרא ט, כד): וירא כל העם וירנו ויפלו על פניהם, אמר רב שמואל בר נחמן, כל שבעת ימי הסנה היה הקדוש ברוך הוא מפתה את משה שילך בשליחותו למצרים, הדא הוא דכתיב (שמות ד, י): גם מתמול גם משלשם גם מאז דברך אל עבדך, הרי ששה, ובשביעי

אמר לו (שמות ד, יג): שלח נא ביד תשלח, אמר לו הקדוש ברוך הוא, משה, את אומר שלח נא ביד תשלח, חיך שאני צוררה לך בכנפיך, אימתי פרע לו, רבי ברכיה אמר רבי לוי ורבי חלבו, רבי לוי אמר כל שבעת ימי אדר היה משה מבקש תפלה ותחנונים שיכנס לארץ ישראל, ובשביעי אמר לו (דברים ג, כז): כי לא תעבר את הירדן הזה. רבי חלבו אמר כל שבעת ימי המלוואים היה משמש בכהנה גדולה וכסבור שלו היא, בשביעי אמר לו, לא שלך היא אלא של אהרן אחיך היא, הדא הוא דכתיב: ויהי ביום השמיני. (וש"נ) **שרק בז' ימי המלוואים הי' משה כה"ג**

**(וכ"מ בפרש"י - ראה רש"י שמות ד, יד** "ויחר"אף ה' במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבבו" ד"ה ויחר אף: רבי יהושע בן קרחה אומר כל חרון אף שבתורה עושה רשם וזה לא נאמר בו רשם ולא מצינו שבא ענש ע"י אותו חרון; אמר לו רבי יוסי אף בזו נאמר בו רשם הלא אהרן אחיך הלוי, שהיה עתיד להיות לוי ולא כהן, והכהנה הייתי אומר לצאת ממך, מעתה לא יהיה כן אלא הוא יהיה כהן ואתה הלוי, שנאמר ומשה איש האלקים בניו יקראו על שבט הלוי.

**אמור כא, כב** "לחם אלקיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל" ד"ה ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים למה נאמר קדשים קלים? אם לא נאמר, הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מוס, שמצינו שהתרו לזר, שאכל משה בשר המלוואים, אבל בחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים, כך מפרש בזבחים.

**וראה לקו"ש ח"ו ע' 175** "איז עס ווייל משה איז שוין דאן געווען א כהן<sup>28</sup>" ובהערה 28 שם: "ראה רש"י פרשתנו כט, כד: "ומשה כהן". ולא מסתבר לומר (ע"ד הפשט) שנעשה כהן רק למשך ימי המלוואים (היינו שנענש ולא ניתנה לו כהונה - רש"י שמות ו, יד - ואח"כ ניתנה לו

אליאב ואון בן־פלת בני ראובן: **ומה ראה קרח לחלוק עם משה** . . **הריני חולק עליו ומבטל אח דבריו** וז"ל שם ד"ה דתן ואבירם: בשביל שהיה שבט ראובן שרוי בחניתם תימנה שכן לקהת ובניו החונים תימנה, נשתתפו עם קרח במחלקתו אוי לרשע אוי לשכנו. ומה ראה קרח לחלק עם משה? נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עזיאל, שמנהו משה נשיא על בני קהת על פי הדבור, אמר קרח, אחי אבא ארבעה היו, שנאמר (שמות ו') "ובני קהת" וגו', עמרם הבכור נטלו שני בניו גדלה, אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי לטל את השניה? לא אני שאני בן יצהר, שהוא שני לעמרם, והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכלם, הריני חולק עליו ומבטל את דבריו. מה עשה? עמד וכנס ר"נ ראשי סנהדראות, רבן משבט ראובן שכניו והם אליצור בן שדיאור וחבריו וכיוצא בו, שנאמר נשיאי עדה קראי מועד ולהלן הוא אומר (במדבר א') אלה קרואי העדה, והלבישן טליתות שכלן תכלת, באו ועמדו לפני משה, אמרו לו טלית שכלה של תכלת חיבת בציצית או פטורה? אמר להם חיבת, התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מן אחר חוט אחד של תכלת פוטרה, זו שכלה תכלת לא תפטר את עצמה?.

**16 רפ"ח מהל' יסודי התורה** "משה רבנו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה. שהמאמין על פי האותות יש בלבו דפי שאפשר שיעשה האותות בלט וכשוף. אלא כל האותות שעשה משה במדבר לפי הצרך עשאים. לא להביא ראיה על הנבואה. היה צריך להשקיע את המצריים קרע את הים והצלילן בתוכו. צרכנו למזון הוריד לנו את המן. צמאו בקע להן את האבן. כפרו בו עדת קרח בלעה אותן הארץ. וכן שאר כל האותות. ובמה האמינו בו. במעמד הר סיני שענינו ראו ולא זר ואזנינו שמעו ולא אחר האש והקולות והלפידים והוא נגש אל הערפל והקול מדבר אליו ואנו שומעים משה משה לך אמר להן כך וכך . . לפיכך אם עמד הנביא ועשה אותות ומופתים גדולים ובקש להכחיש נבואתו של משה רבנו אין שומעין לו ואנו יודעין בבאור שאותן האותות בלט וכשוף הן. לפי שנבואת

למשך ימי המילואים ואח"כ שוב נלקחה ממנו!) - ומסתבר שלאחר ימי המילואים פסקה ממנו כהונה. ובלאה"כ משמע כן - שהרי נטילת כהונה ממשה קשורה ב"הוא (אהרן) יהי כהן" - רש"י שם, וזה התחיל בסוף ימי המילואים. או י"ל דס"ל כהמ"ד (זבחים קב, א) שלא פסקה כהונה אלא **מזרעו של משה**. ומ"ש רש"י (שמות שם) "ואתה לוי", כוונתו בנוגע לסיומו שם "בניו יקראו על שבט הלוי". ומ"ש רש"י (אמור כא, כב) "שהותרו לזר שאכל משה בשר המילואים" - כבר עמדו על זה מפרשי רש"י שם, עיי"ש\*"

ובשוה"ג שם: "ואולי י"ל, שכהונת משה, מכיון ששימש בחלוק לבן, לא הי' בה הענין ד"לקדשו לכהנו לוי" ולכן נחשב לזר לגבי כהונה זו . . ועפ"ז יומתק הקס"ד שבעל מום מותר באכילת קדה"ק (אף שפשוט שזר שאינו מזרע אהרן אסור בהם), כי גם בע"מ, אף שהוא פסול לעבודה (שירות), יש בו התואר דכהונה, ולא לקדשו לכהנו לי לשון שירות"). **ואכ"מ**.

**13 להעיר מאבות פ"א מי"א: חכמים הזהרו בדבריכם** וז"ל שם: "אבטליון אומר, חכמים, הזהרו בדבריכם, שמא תחובו חובת גלות ותגלו למקום מים הרעים, וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו, ונמצא שם שמים מתחללי".

**14 יתרו יט, ט** "ויאמר ה' אל־משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגס"בך יאמינו לעולם ויגד משה את־דברי העם אליה".

**15 פרשתנו טז, כח** "ויאמר משה בזאת תדעון כיה' שלחני לעשות את כלהמעשים האלה כילא מלבי".

**ובפרש"י שם כט** "אס"כמות כלהאדם ימתון אלה ופקדת כלהאדם יפקד עליהם לא ה' שלחני": **אלא אני עשיתי הכל מדעתי ובדין הוא חולק עלי**.

**וראה פרש"י ריש פרשתנו** "ויקח קרח בן־יצהר בן־קהת בן־לוי ודתן ואבירם בני

משה רבנו אינה על פי האותות כדי שנערך אותות זה לאותות זה. אלא בעינינו ראינוה ובאזנינו שמענוה כמו ששמע הוא. הא למה הדבר דומה לעדים שהעידו לאדם על דבר שראה בעיניו שאינו כמו שראה שאינו שומע להן אלא יודע בודאי שהן עדי שקר. לפיכך אמרה תורה שאם בא האות והמופת לא תשמע אל דברי הנביא ההוא. שהרי זה בא אליך באות ומופת להכחיש מה שראית בעיניך והואיל ואין אנו מאמינים במופת אלא מפני המצות שצונו משה היאך נקבל מאות זה שבא להכחיש נבואתו של משה שראינו וששמענו".

שאמרו אליו היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי (דברים ה כא), כי לא היו מאמינים כן מתחלה. וזה טעם בעבור ישמע העם בדברי עמך, עשרת הדברים, וגם בך יאמינו, שאתה נביאי, כי מעתה יתאמת אצלם ענין הנבואה ואיננו נכון, כי זרע אברהם לא יסתפקו בנבואה, כי האמינו בה מאבותם. וכבר אמר עוד ויאמן העם וישמעו (שמות ד': ל"א), ויאמינו בה' ובמשה עבדו (שמות י"ד: ל"א), ואם לא אמר שם כל העם וכל ישראל, אף כאן לא נאמר בעבור ישמע כל העם.

והנכון בעיני שאמר, אני בא אליך בעב הענן, שתגש אתה אל הערפל בעבור ישמע העם דברי, ויהיו הם עצמם נביאים בדברי, לא שיאמינו מפי אחרים, כמו שנאמר באמור ה' אלי הקהל לי את העם ואשמיעם את דברי למען ילמדון ליראה אותי כל הימים (דברים ד י), וגם בך יאמינו לנצח בכל הדורות, ואם יקום בקרבם נביא או חולם חלום כנגד דברך יכחישוהו מיד, שכבר ראו בעיניהם ושמעו באזניהם שהגעת למעלה העליונה בנבואה, יתברר להם ממך מה שכתוב (במדבר יב ו-ח) אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו, לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא אל פה אדבר בו, ולכך אמר בעבור ישמע העם בדברי עמך, כי ישמע דברי מתוך האש וידעו שאני ה' מדבר עמך ויאמינו בדברי וגם בך לעולם וכן מה שאמרו היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי (דברים ה כא), לומר הנה נתקיים הדבר אצלנו בראיית עינינו כאשר היה חפץ אלקים, ומעתה קרב אתה שידענו בך שהגעת למעלה הגדולה ושמע כל אשר אמר ה' אלקינו ושמענו מפיך ועשינו, שכבר נאמנה נבואתך כי היא העליונה על כל הנביאים"

**ואוה"ח שם** "ונראה לומר כי האמונה שהאמינו ישראל במשה היתה שהוא עבד ה' וה' חפץ בו ועושה תפלתו ורצונו אך לא האמינו שהיה ה' מדבר עמו, כי יש סברא מחכמי אומות שמוכיחים בהרבה הוכחות כפי פילוספיותם כי מן האי אפשריות שידבר ה' עם אדם וחי, ואלה יצדיקו כי ה' ישמע ויענה ויאהב לחביביו ויעשה רצונם,

**(17) ראה ראב"ע יתרו שם** "ועוד מצאנו זה הדבר מפורש בדברי משה כאשר אפרש. דע כי מצרים והודו הם מבני חם ואלה סומכין על אלה. ואנשי הודו אינם אוכלים בשר וכך היו עושים המצרים ולא נשתנו מזה המנהג. רק בעבור שהתגבר עליהם מלכות ישמעאל ושבנו לדתו. וחכמי הודו נותנין ראיות כפי מחשבתם כי לא יתכן שידבר השם עם האדם וחי. וישראל היו במצרים והיו בהם אנשים על דעת האמונה הזאת. והיתה נבואת משה בספק אצלם ואין טענה ממלת ויאמינו בה' ובמשה עבדו. כי כתוב וירא ישראל ולא כל ישראל. ואילו היה כתוב כל ישראל ידבר על הרוב כמשפט הלשון. כמו וימת כל מקנה מצרים. ואחר כך כתוב שלח העז את מקנך. והנה טעם אנכי בא אליך. תשובה על דברי משה שהגיד לו כן. וטעם בעב הענן. ברדת השם על ההר. ובדברי עמך. עשרת הדברים. אז יאמינו כי נכון הוא שידבר השם עם אדם וחי: וטעם וגם בך יאמינו. שאתה נביא ויוסר הספק ממחשבותם. והנה כתוב מפורש היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי. ועוד כתוב שם כי מי כל בשר אשר שמע קול אלקים חיים מדבר מתוך האש כמוני ויחי ושם כתוב קרב אתה ושמע וזהו וגם בך יאמינו לעולם".

**רמב"ן** "בעבור ישמע העם בדברי עמך אמר ר"א כי היו בישראל אנשים שהיתה להם הנבואה בספק, ואע"פ שכתוב (שמות י"ד: ל"א) ויאמינו בה' ובמשה עבדו, שם אמר וירא ישראל, ולא כל ישראל, וזהו



ופיס עליו אוהבו פעם אחת ושתיים ושלש. כשסרח פעם רביעית, נתרשלו ידי אוהבו של מלך, אמר, כמה פעמים אני מטריח את המלך. אף כאן עשה משה לישראל. חטאו בעגל, ויחל משה (שמות לב, יא). במתאוננים, ויתפלל משה (במדבר יא, ב). במרגלים, ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים (שם יד, יג). במחלקתו של קרח, נתרשלו ידיו. אמר, כמה אוכל להטריח את המקום. לפיכך, וישמע משה ויפל על פניו".

**במדב"ר פי"ח, ו** "ויקהל עליהם קרח (במדבר טז, יט), אמר להם (במדבר טז, ג): כל העדה כלם קדשים, וכלם שמעו בסיני (שמות כ, ב): אנכי ה' אלקיך, (במדבר טז, ג): ומדוע תתנשאו על קהל ה', אלמלא אתם שמעתם לבדכם והם לא שמעו, הייתם אומרים, עכשו כלם שמעו ומדוע תתנשאו. מיד נזדעזע משה מפני המחלקת, מפני שכבר היה בידן סרחון רביעי. משל לבן מלך שסרח על אביו ופיס עליו אוהבו פעם שתיים ושלש, כשסרח רביעית נתרשלו ידי אוהבו של מלך, אמר כמה פעמים אטריח את המלך. אף כאן משה, חטאו בעגל (שמות לב, יא): ויחל משה, (במדבר יא, א): ויהי העם כמתאוננים, (במדבר יא, ב): ויתפלל משה, במרגלים (במדבר יד, יג): ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים, במחלקתו של קרח אמר כמה אוכל להטריח את המקום, לפיכך (במדבר טז, ד): וישמע משה ויפל על פניו"

**ורש"י (טז, ד)** "וישמע משה ויפל על פניו" ד"ה ויפל על פניו: מפני המחלקת, שכבר זה בידם סרחון רביעי, חטאו בעגל, ויחל משה (שמות ל"ב), במתאוננים, ויתפלל משה (במדבר י"א), במרגלים, ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים (שם י"ד), במחלקתו של קרח נתרשלו ידיו, משל לבן מלך שסרח על אביו, ופיס עליו אוהבו פעם ושתיים ושלש, כשסרח רביעית, נתרשלו ידי האוהב ההוא, אמר עד מתי אטריח על המלך? שמא לא יקבל עוד ממני) - **חטא העגל, מתאוננים, מרגלים, אין קושיא זו - כי שם לא כפרו בנבואת משה.**

ולצד שיש סברא זו בעולם נוכל לומר כי הגם שהאמינו ישראל במשה עבדו פירוש שהוא עבד ה' וישמע ה' תפלתו ויעשה חפצו ורצונו אבל לא מפני זה יצדיקו כי ידבר ה', וישנה עדיין לחששת פילוסופי האומות, לזה אמר ה' אליו בעבור ישמע העם בדברי עמך ובזה יצדיקו כי ידבר ה' עם האדם וחי. ואומרו וגם כך יאמינו פירוש באמצעותך יאמינו בנביא אשר אקים להם תחתיך בכל דור ודור לעולם כי תפקע מהם טענת סברא זו. או ירצה אומרו כך באמצעות נבואתך כשיצדיקוה כשתצוה להם שישמעו לנביא על פי אות יאמינו לעולם לכל נביא ונביא אבל זולת הצדקת נבואתך לא יועיל האות להאמין בנביא כמו שכתב הרמב"ם".

**18) ראה תו"כ ר"פ ויקרא: ומנין שכל הקריאות היו משה משה כו' וז"ל שם:** "ומנין שכל הקריאות היו משה משה? תלמוד לומר (שמות ג, ד) ויקרא אליו אלקים מתוך הסנה ויאמר משה משה, שאין תלמוד לומר ויאמר...; ומה תלמוד לומר ויאמר...? מלמד שכל הקריאות היו משה משה".

**19) צ"ע שלא כתב "שראה ושמע".**

**20) ראה פרש"י טז, יט** "ויקהל עליהם קרח אתיכלהעדה אלפתח אהל מועד וירא כבוד ה' אליכלהעדה" ד"ה ויקהל עליהם קרח: בדברי לצנות, כל הלילה ההוא הלך אצל השבטים ופתח אותם, כסבורין אתם שעלי לבדי אני מקפיד? איני מקפיד אלא בשביל כלכם, אלו באין ונוטלין כל הגדלות, לו המלכות ולאחיו הכהנה, עד שנתפתו כלם.

**21) בשאר החטאים שמצינו בתורה לפני"ז (בלשון המדרש - תנחומא שם ד** "ויקהל עליהם קרח. אמר להם: רב לכם כי כל העדה כלם קדושים, וכלם שמעו בסיני, אנכי ה' אלקיך. ומדוע תתנשאו. אלמלא אתם שמעתם לבדכם והם לא שמעו, הייתם אומרים. עכשו כלם קדושים, ומדוע תתנשאו. מיד נזדעזע משה מפני המחלקת, מפני שכבר היה בידן סרחון רביעי. משל למה הדבר דומה. לבן מלך שסרח על אביו,

**22) ראה רמב"ן פרשתנו טז, כט** "אם כמות כל האדם ימתון אלה: הנה גם רבים בעם אמרו לו פעמים רבות "למה העליתנו ממצרים", אבל היה העונש על אלה מכל האדם, באמרם (פסוק יג) כי תשתרר עלינו גם השתרר. כי עשו שתיים רעות, בזו על כבוד הרב, וכפרו בכל מעשה ה' אשר עשה במצרים ובמדבר וגם במעמד הר סיני שנאמר בו וגם בך יאמינו לעולם (שמות יט ט), והם אמרו שאינו כדאי להשתרר עליהם ולא בא להם על ידו רק רע, ומפני זה אמר (פסוק טו) ויחר למשה מאד. וגם קרח אמר (פסוק ג) ומדוע תתנשא, ועל כן נבלע אהלו עמהם.

וזה טעם לא ה' שלחני - שלא שלחני כלל להוציאם ממצרים, כטעם אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים (דברים לד יא), וזה לך האות כי אנכי שלחתיך (שמות ג יב). וכן כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה (פסוק כח), המעשים אשר ראיתם בעיניכם, רמז לכל אשר עשה מיום שאמר לו לך ואשלחך אל פרעה (שמות ג י), כי תחלת ביאת הנביא יקרא שליחות, כענין את מי אשלח ומי ילך לנו (ישעיה ו ח), ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים (מיכה ו ד). ואין טעם "כל המעשים", להחליף הבכורים ללויים וכהונת אהרן כדברי המפרשים, אלא לכלל המעשים אשר עשה משה לעיני כל ישראל כמו שפירשתי".

**וראה פירושו שם, כא** "הבדלו מתוך העדה הזאת יש לשאול אם ישראל לא חטאו ולא מרדו ברבם למה היה הקצף עליהם לאמר ואכלה אותם כרגע ואם גם הם מרדו כקרח וכעדתי איך יאמרו משה ואהרן האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף וכתב רבינו חננאל הבדלו מתוך העדה הזאת עדת קרח ולא עדת בני ישראל ויאמרו אלקי הרוחות לכל בשר וגוי מיד הודיע הקב"ה למשה כי לא כל עדת בני ישראל בקש לכלות אבל עדת קרח בלבד לפיכך פירש לו זה שאמרתי הבדלו העלו מסביב למשכן קרח דתן ואבירם הוא שאמרתי לך הזכיר להם העלו מסביב אולי כשיראו קרח ועדתו ישובו אלו דבריו ואינם נכונים כי לא היה ראוי לומר על קרח דתן ואבירם שלשה אנשים הבדלו

מתוך העדה כי אינם עדה ואין ישראל בתוכם ואהרן עם עדת מקריבי הקטורת היה בתוכם בבואם ועוד כי הבדלו רמז למשה ואהרן בלבד כמו הרומו (במדבר י"ז: י') וכן ואכלה אותם כרגע רמז למגפה שתכלה עם רב ועצום כרגע וחלילה שלא יבין משה נבואתו ויטעה בה אבל הטעם כי מתחלה היה לב העם אחרי משה ואהרן וכאשר לקחו קרח ועדתו איש מחתתו וישימו עליהם קטרת ועמדו פתח אהל מועד עם משה ואהרן אז קרא קרח לכל העדה ואמר להם כי בכבוד כולם הוא מקנא וייטב הדבר בעיניהם ונקהלו כלם לראות אולי יישר בעיני האלקים ותשוב העבודה לבכוריהם וזה טעם ויקהל עליהם קרח את כל העדה (במדבר ט"ז: י"ט) עיי"ש בארוכה.

**23) טז, יו"ד** "ויקרב אתך ואת כל אחיך בני לוי אתך ובקשתם גם כהנה".

**בכתוב אינו מפורש שבקש כהונה גדולה, אבל כן מפורש בת"א** "וקרב יתך וית כל אחיך בני לוי עמך וכען אתון בען אף כהנתא רבתא" **ותיב"ע שם** "וקריב יתך וית כל אחיך בני לוי עמך וכדון אתון תבעין אוף כהונתא רבתא", **וכן משמע במדרשים שבהערה 10. פרש"י שם, ז** [נעתק לעיל הערה 11].

**24) ע"ד פרש"י ויחי מט, ג בסופו** "ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני יתר שאת ויתר עז" ד"ה יתר שאת: ראוי היית להיות יתר על אחיך בכהנה, לשון נשיאות כפים. ד"ה ויתר עז: במלכות, כמו: ויתן עז למלכו (שמואל א ב'), ומי גרם לך להפסיד כל אלה.

**פרש"י שמות ד, יד** "ויחר"אף ה' במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר הוא וגם הנהיהוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבוי" ד"ה וראך ושמח בלבוי: לא כשאתה סבור, שיהא מקפיד עליך שאתה עולה לגדלה; ומשם זכה אהרן לעדי החשן הנתון על הלב.

**- ולהעיר מאוה"ח פרשתנו טז, כח** "בזאת תדעון וגוי כי לא מלבי. צריך לדעת אידך יחשוב משה לעם ה' שעדיין לא האמינו בו לנביא אמת, עוד למה כפל לומר לא מלבי, ואולי כי צד החשד היה על זה הדרך כי לצד שמצא משה חן בעיני ה' כשהיה משה חפץ לתת גדולה לאחד מקרוביו כגון הכהונה לאהרן והנשיאות לאליצפן וכדומה היה עושה ונמלך בה' והיה ה' מסכים על ידו, או היה חפץ וחושק בלבו לתת לאחיו וכדומה וה' נתן לו תאות לבו, אבל לא לצד שיש עיכוב בדבר כי הוא זה הראוי לכהונה, לזה אמר בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את וגוי לא שהייתי עושה והוא מסכים על ידי למה שהייתי חפץ בדעתי, וכנגד חשש הב' שהיה חושק בלבו על הדבר אמר כי לא מלבי פירוש לא הייתי אני חפץ בדבר וה' מסכים על מה שבלבי, ושיעור תיבת כי הוא על זה הדרך טעם שאיני צריך להוכיח שה' שלחני לשלול שאני עושה מה שלא הסכים ה' עליו, אלא לשלול שלא מלבי היו הדברים כנזכר והבין".

**\*24 עפ"ז י"ל שהכוונה בתשובת עדת קרח "משה אמת ותורתו אמת" היינו שהוא דבר שא"א לשנות ע"ד הפי' במארו"ל (ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א "דתנינן אל תהי דן יחידי שאין דן יחיד אלא אחד א"ר יהודה בן פזי אף הקב"ה אינו דן יחידי שנאמר וכל צבא השמי עומדי עליו מימינו ומשמאלו אילו מטין לכף זכות ואילו מטין לכף חובה אע"פ שאין דן יחידי חותם יחידי שנאמר אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת אמר רבי יוחנן לעולם אין הקב"ה עושה בעולמו דבר עד שנמלך בבית דין שלמעלן מה טעם ואמת הדבר וצבא גדול אימתי חותמו של הקב"ה אמת בשעה שנמלך בבית דין שלמעלן א"ר לעזר כל מקום שנאמר והוא ובית דינו ובניין אב שבכולם וה דבר עליו רעה מהו חותמו של הקדוש ברוך הוא רבי ביבי בשם ר ראוון אמת".**

**דב"ר פ"א, יוד** "ה' אלקי אבותיכם (דברים א, יא): הלכה אדם מישראל שנתמנה חכם או דין על הצבור, מהו שיהא מותר לו לדון לעצמו. כך שנו רבותינו אל תהי דן יחידי,

שאינ דן יחידי אלא אחד, שנאמר (איוב כג, יג): והוא באחד ומי ישיבנו. ומהו והוא באחד, אמר ריש לקיש שהקדוש ברוך הוא דן וחותרם לעצמו. אמר רבי ראובן ומהו חתמו של הקדוש ברוך הוא אמת, ולמה אמת, אמת יש בו שלש אותיות, אל"ף ראשון של אותיות, מ"ם אמצעית, תי"ו סופן, לומר (ישעיה מד, ו): אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים". **ועוד חותמו של הקב"ה אמת.**

**(\* ב"ב (עד, א)** "אמר לי תא אחוי לך בלועי דקרח חזאי תרי ביזעי והו קא מפקי קוטרא שקל גבבא דעמרא ואמשינה במיא ודעציתה בראשה דרומחא ועייליה התם וכי אפיק הוה איחרך איחרוכי אמר לי אצית מאי שמעת ושמעית דהו אמרין משה ותורתו אמת והן בדאין אמר לי כל תלתין יומי מהדר להו גיהנם להכא כבשר בקלחת ואמרי הכי משה ותורתו אמת והן בדאין".

**סנה' (קי, סע"א)** "ובני קרח לא מתו תנא משום רבינו אמרו מקום נתבצר להם בגיהנם וישבו עליו ואמרו שירה אמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה קאזלינא באורחא אמר לי ההוא טייעא תא ואחוי לך בלועי דקרח אזיל חזא תרי בזעי דהוה קא נפק קיטרא מנייהו שקל גבבא דעמרא אמשיי' מיא ואותביה בריש רומחיה ואחלפי' התם איחרך א"ל אצית מה שמעת ושמעית דהו קאמרי הכי משה ותורתו אמת והן בדאים",

**ובמדב"ר (פי"ח, כ)** "ובני קרח לא מתו. תאנא משום רבינו מקום נתבצר להם בגיהנם. אמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה אזילנא באורחא, ואמר לי ההוא טייעא תא ואחוי לך בי בלועי דקרח, אזלי וחזאי תרי בזעי וקא נפק קוטרא מנייהו, שקל גבבא דעמרא ואמשייה במיא ואותביה בריש רומחא ועיילה להתם ואיחרך ונפל. אמר ליה אצית מאי שמעת, ושמעית דהו קאמרי משה ותורתו אמת והן בדאין, אמר לי כל תלתין יומין מהדרא להו גיהנם כבשר בתוך קלחת ואמרי הכי משה ותורתו אמת. ולעתיד לבוא עתיד הקדוש ברוך הוא

להוציאן, ועליהם אמרה חנה (שמואל א ב, ו): ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל".

**כגירסת הבחיי** "נסו לקולם. נראה מזה כי כמו שהיו יורדים ונבלעם בארץ היו צועקים על נפשם, אולי היו אומרים משה אמת ותורתו אמת, כמו שהזכירו רז"ל במעשה דההוא טייעא, אמר רבה בר בר חנא זמנא חדא הוה אזלינא באורחא אמר לי ההוא טייעא תא אחוי לך בליעי דקרח חזא תרי בזעי דהוה נפיק קוטרמא מנייהו, שקל גבבא דעמרמא אמשיייה מיא ואותביה בריש רומחא התם ואחריק, אמר לו אצית מאי שמעת, ושמעו דהוה אמרי הכי, משה אמת ותורתו אמת והם בדאין. וידוע כי כן משפט הרשעים בגיהנם לצעוק מתוך היסורים ולהצדיק עליהם את הדין, ועל כן נקרא גיהנם גי המין בו"

**והכלי יקר** "נסו לקולם, מקולם מבעי ליה למימר, ועוד להיכן נסו ואנה מפניו יתי יברחו והנה רז"ל אמרו (תנחומא קרח יא) שקרח ועדתו אומרים תמיד משה אמת ותורתו אמת והם בדאים, ואותו קול התחיל לבצבץ מיד אחר הבליעה ולאותו קול היוצא ממקום הבליעה נסו כל ישראל לשמוע מה ידברו, כי סברו מסתמא הם מתודים על חטאם ורצו לידע מה היה עיקר חטאם כדי שידעו להשמר ממנו שלא יעבור גם עליהם כוס זה וז"ש כי אמרו פן תבלענו הארץ. ומדקאמרו משה אמת ותורתו אמת ש"מ שכפרו גם בתורתו, ואולי תלו זה במה ששמעו אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה א"כ רוצה ה' שכל ישראל ישמעו הכל מפי הגבורה ומה שמשה מגיד להם עוד לאו כל כמיניה ליתן מקום לדבריו אשר לא שמעו גם המה. ולדעתי שזה כוונת רש"י שפירש כי כל העדה כלם קדושים לא אתם לבדכם שמעתם אנכי ולא יהיה לך, רצו בזה מאחר שגם כל העדה שמעו ב' מצות אלו לו חפץ ה' במצות יותר מאלו כעת למה לא השמיענו כזאת, אלא ודאי שמלבכם אתם בודים הכל ולפי שחלקו על התורה אמרו בהתודותם משה אמת ותורתו אמת" **פרשתנו טז, לד.**

**וכ"ה בתנחומא פרשתנו יא** "ובני קרח לא מתו (במדבר כו, יא). תנא משום רבינו,

מקום נתבצר בגיהנם וישבו עליו. אמר רבה בר בר חנה, זימנא חדא אזילנא באורחא, ואמר לי ההוא טייעא, תא אחזי לך בליעי דקרח. אזלי, חזאי תרי בזעא דקא נפק קוטרמא מיניה. הא שקיל גבבא דעמרמא ואמשיייה במיא ואותביה יתיה בריש רומחא עילויה, ואיחרוך ונפל. ואמר לי, אצית מאי שמעת. שמעי דהוה קאמרי, משה אמת ותורתו אמת והן בדאין. אמר לי, כל תלתין יומין הוה מהדר להו גיהנם כבשר בתוך קלחת ואמרי הכי, משה אמת ותורתו אמת והן בדאין. ולעתיד לבא, הקדוש ברוך הוא עתיד להוציאן. ועליהן אמרה חנה, ה' ממית ומחיה, מוריד שאול ויעל".

**25 פרש"י במדבר ג, יב** "ואני הנה לקחתי את־הלויים מתוך בני ישראל תחת כל־בכור פטר רחם מבני ישראל והיו לי הלויים" ד"ה ואני הנה לקחתי: ואני מהיכן זכיתי בהן מתוך בני ישראל שיהיו ישראל שוכרין אותן לשרות שלי? ע"י הבכורות זכיתי בהם ולקחתים תמורתם. לפי שהיתה העבודה בבכורות, וכשחטאו בעגל נפסלו, והלויים שלא עבדו ע"ז נבחרו תחתיהם. **ועוד.**

**26 ולהעיר מראב"ע ריש פרשתנו** "ויקח קרח. זה הדבר היה במדבר סיני כאשר נתחלפו הבכורים ונבדלו הלויים כי חשבו ישראל שמשה אדונינו עשה מדעתנו לתת גדולה לאחיו גם לבני קהת שהם קרובים אליו ולכל בני לוי שהם ממשפחתו והלויים קשרו עליו בעבור היותם נתונים לאהרן ולבניו וקשר דתן ואבירם בעבור שהסיר הבכורה מראובן אביהם ונתנה ליוסף אולי חשדוהו בעבור יהושע משרתו גם קרח בכור היה כי כן כתוב. ודגל ראובן חונה בנגב וקרח בנגב המשכן כי הוא מבני קהת ואלה נשיאי העדה היו בכורים והם היו מקריבים את העולות על כן לקחו מחתות והראיה על זה הפירוש מופת המטה שראו כל ישראל כי השם בחר שבט לוי תחת הבכורים על כן כתוב ותכל תלונתם כי התלונה על זה היתה. גם אמר משה כי לא מלבי בעבור שחשדוהו כי מלבו עשה ועוד לא ה' שלחני בשליחות הזה כי כבר האמינו בו כל ישראל ועוד ראיה גמורה כי כל העדה כלם קדושים וזה רמז לבכורים שהם קדושים כי כן כתוב

קדש לי כל בכור והם היו הכהנים הנגשים אל ה' והם עיקר כל העדה".

**רמב"ן שם** "והנכון בדרש שכעס קרח על נשיאות אלצפן כמאמר רבותינו (תנחומא קרח א) וקנא גם באהרן כמו שנאמר ובקשתם גם כהונה (במדבר ט"ז: י') ונמשכו דתן ואבירים עמו ולא על הבכורה כי יעקב אביהם הוא אשר נטלה מראובן ונתנה ליוסף אבל גם הם אמרו טענתם להמיתנו במדבר (במדבר ט"ז: י"ג) ולא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו (במדבר ט"ז: י"ד)

והנה ישראל בהיותם במדבר סיני לא אירע להם שום רעה כי גם בדבר העגל שהיה החטא גדול ומפורסם היו המתים מועטים ונצלו בתפלתו של משה שהתנפל עליהם ארבעים יום וארבעים לילה והנה היו אוהבים אותו כנפשם ושומעים אליו ואלו היה אדם מורד על משה בזמן ההוא היה העם סוקלים אותו ולכן סבל קרח גדולת אהרן וסבלו הבכורים מעלת הלויים וכל מעשיו של משה אבל בבואם אל מדבר פארן ונשרפו באש תבערה ומתו בקברות התאוה רבים וכאשר חטאו במרגלים לא התפלל משה עליהם ולא בטלה הגזרה מהם ומתו נשיאי כל השבטים במגפה לפני ה' ונגזר על כל העם שיתמו במדבר ושם ימותו אז היתה נפש כל העם מרה והיו אומרים בלבם כי יבואו להם בדברי משה תקלות ואז מצא קרח מקום לחלוק על מעשיו וחשב כי ישמעו אליו העם"

**וטז, ה** "וטעם וידע ה' את אשר לו לעבודת לוויה ואת הקדוש לכהונה לשון רש"י (רש"י על במדבר ט"ז: ה') ויפה פירש יאמר הכתוב שיודיע השם אם הלויים הם שלו כענין שנאמר (במדבר ח': י"ד) והיו לי הלויים או עדיין הבכורות שלו כענין שנאמר (שם ג' יג) כי לי כל בכור שלא יחליפם בלויים ואת הקדוש הם הכהנים המקודשים לעבודה כמו שנאמר ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים (דברי הימים א' כג' יג) כי קרח כדי לאסוף עליו העם גם על הלויים יחלוק וירצה להחזיר העבודה כולה לבכורים והנה כאשר נשרפו אלה הבכורות נודע שלא בחר השם

בעבודתם וכאשר נתקבל קטורת אהרן נודע שהוא הקדוש" עיי"ש בארוכה.

**בחיי שם** "והנה דתן ואבירים ואון שלקח קרח לעצמו החזיקו במחלוקת הזה ואחזו דרכו ותמכו אשורו ונתרצו בה מפני שחשבו כי משה רבינו ע"ה הסיר הבכורה מראובן אביהם ונתנה ליוסף, וחשדו למשה שעשה כן בעבור יהושע משרתו שהיה משבט אפרים ועשה לו דגל בפני עצמו, ולפי שהיה קרח בכור כענין שכתוב (שמות ו': כ"א) ובני יצהר קרח ונפג וזכרי, וכן חמשים ומאתים נשיאי העדה היו גם כן בכורות, ועבודת הקרבנות היתה בבכורות גם הקטרת קטרת מימים רבים, ועל כן לקחם קרח לחבורתו לטעון כנגד משה רבינו ע"ה בחלפי הבכורות" עיי"ש בארוכה. ועוד.

**(27) והרי עד"ז הי' בנוגע למשה, שמצד החטא נלקחה ממנו כה"ג לאחר ז' ימה"מ (ראה לעיל הערה 12, וש"נ).**

**(28) ראה גם פענח רזא ר"פ זו ד"ה ודתן** "ודתן ואבירים וגו', תימה דבשלמא קרח ערער על שהוא לוי אבל אלו למה ערערו עליה, וי"ל שאמרו אנחנו מראובן הבכור והעבודה בבכורות ושמה תאמר שחטאנו בעגל הלא גם אהרן חטא בו".

**(29) אלא שמכיון שהתערב בזה מה ש"נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל כו" (פרש"י ריש פרשתנו), לכן בא לחלוק על משה ופתה את כולם (רש"י טז, יט [נעתק לעיל הערה 20]).**

**- ראה אבות פ"ד מכ"א** "רבי אלעזר הקפר אומר, הקנאה והתאוה והכבוד, מוציאין את האדם מן העולם".

**(30) תשא לב, כו** "ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי ויאספו אליו כלבני לוי".

**שם, כה** "וירא משה אתהעם כי פרע הוא כיפרעה אהרן לשמצה בקמיהם".

**31) בהעלותך יב, ג** "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר עלפני האדמה".

**32) פרש"י וישלח לב, יא** "קטנתי מכל החסדים ומכלהאמת אשר עשית את־עבדך כי במקלי עברתי את־הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות" ד"ה קטנתי מכל החסדים: נתמעטו זכויותי על ידי החסדים והאמת שעשית עמי, לכך אני ירא, שמא משהבטחתי נתקלקלתי בחטא ויגרם לי להמסר ביד עשו.

**33) כמובן ממדרשים הנ"ל ופרש"י שבהערה 10. ובפסוק ז** "ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ה' מחר והיה האיש אשר־יבחר ה' הוא הקדוש רב־לכם בני לוי" ד"ה רב לכם בני לוי: דבר גדול אמרתי לכם; ולא טפשים היו, שכך התרה בהם וקבלו עליהם לקרב? הם חטאו על נפשותם, שנאמר "את מחתות החטאים האלה בנפשתם" (במדבר י"ז: ג'), וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה? עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו - שמואל ששקול כנגד משה ואהרן - אמר בשבילו אני נמלט, וכ"ד משמרות עומדות לבני בניו, כלם מתנבאים ברוח הקדש, שנאמר "כל אלה בנים להימן" (מלכים א כ"ה), אמר אפשר כל הגדלה הזאת עתידה לעמד ממני ואני אדום? לכך נשתתף לבא לאותה חזקה, ששמע מפי משה שכלם אובדים ואחד נמלט, "אשר יבחר ה' הוא הקדוש" — טעה ותלה בעצמו, ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה.

בדברים, ופירש"י שנתקנא על נשיאות אליצפן בן עוזיאל שהיה הצעיר בבני קהת, וזה היה טענה גם לבני ראובן, וזה מובן לשון הכתוב המעט מכם כי הבדיל אלקי ישראל וגוי ויקרב אותך ואת כל אחיך בני לוי שהוא לשון כפול, ולפמ"ש שהנמשכים אחריו היו בני קהת שנבחרו משאר בני לוי לשאת בכתף הארון והמזבחות, היינו שאמר שבתוך בני לוי הקריב יותר את בני קהת, וכ"ז היו הנמשכין להסב הכהונה לקרח, אבל המאתים וחמשים איש מבני ישראל טענה אחרת להם שכל ישראל יהיו שווין לכהונה, כמ"ש כי כל העדה כולם קדושים וכו', כמו שלקחו כולן מחתות להקטיר עליהן, תדע שדתן ואבירם לא ציוה להם ליקח מחתות, אלא אמר להם מרע"ה ואתה ואהרן איש מחתתו, והיינו כמ"ש שלא רצו להיות כהנים, ואפשר שטענתם היה לפי שאמר להם משה קודם מ"ת [שמות יט, ה - ו] ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים וגוי ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ואמרו במדרש [מכילתא שם] שכל ישראל היו ראויים להיות כהנים אם לא חטאו, וז"ש כי כל העדה כולם קדושים ונתקיים גוי קדוש וגם נתקיים סגולה מכל העמים, כיון שבתוכם ה', וסברו שנתכפר לגמרי עון העגל, כמ"ש מרע"ה [שם לג, טו - טז] אם אין פניך הולכים וגוי ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה א"כ ראוי שיתקיים בכולם ממלכת כהנים" עיי"ש בארוכה.

**34) דפשוט דמשה אמת ודובר אמת.**

**35) דה"י א כג, יג** "בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים הוא" ובניו עד־עולם להקטיר לפני ה' לשרתו ולברך בשמו עד־עולם".

**36) ראה גם של"ה פרשתנו שנה, א-ב** "ר"ן איש ובתוכם היו הנשיאים, כוונתם היה לשם שמים ולא להרע רק ששגו, אבל הם סברו כי מחלוקתם היתה לשם שמים ולא היה אצלם שום צד כפירה חלילה וחלילה, והאמינו בה' ובמשה עבדו וידעו נאמנה כי כל מה שעושה משה רבינו ע"ה הוא מפי

וראה פנים יפות ריש פרשתנו "נראה דהענין הוא דאף שהיו בעצה אחת לחלוק על משה ואהרן, אבל היו חלוקין בעצמן, כי קרח ודתן ואבירם הסכימו שיהיה כהן גדול אחד, אלא שרצו להוסיף הכהונה לקרח, ונלוו אליו מבני לוי כדכתיב שמעו נא בני לוי, ואולי היו בני קהת והיינו דכתיב בן קהת דהוא מיותר, שהרי גבי דתן ואבירם ואון בן פלת לא הזכיר אלא שמו ושם אביו ושם שבטו, ולא כתיב בן פלוא בן ראובן, וכן גבי קרח לא היה לכתוב אלא בן יצהר בן לוי, אלא כיון דויקח פירשו שהמשיך

**הוא בצפע"נ עה"ת פרשתנו (טז, יז) ההפרש בין קרח והר"נ איש וז"ל שם:** "ולפי הנראה החיוב שלהם הוה רק בשביל שהם לקחו אש מן המזבח, עיין ביומא דף מ"ה ע"ב ע"ש בתוס' ועיין בירושלמי פ"ב דיומא דגם זה חייב זר מיתה בידי שמים, [והם היינו הר"נ אנשים לא היו כופרים ח"ו רק נענשים מחמת הזר הקרב] ועיין סנהדרין דף פ"ד ע"ש ודף [ני"ד] ע"ש, ופסחים דף ע"ה ע"ש בזה".

**(37) יומא ט, א** "ושנות רשעים תקצרנה זה מקדש שני, שעמד ארבע מאות ועשרים שנה ושמשו בו יותר משלש מאות כהנים. צא מהם ארבעים שנה שמש שמעון הצדיק, ושמונים שמש יוחנן כהן גדול, עשר שמש ישמעאל בן פאבי, ואמרי לה אחת עשרה שמש רבי אלעזר בן חרסום, מכאן ואילך צא וחשוב: כל אחד ואחד לא הוציא שנתו" עי"ש בארוכה.

**ירושלמי שם פ"א ה"א** "אבא שאול היה קורא אותה לשכת בולווטין בראשונה היו קורין אותה לשכת בולווטין ועכשיו הן קוראין אותה לשכת פלהדרין פראידתין מילא עבידה בראשון שהיו משמשין הוא ובנו ובן בנו שימשו בו שמונה עשר כהנים אבל בשני על ידי שהיו נוטלין בדמים וי"א שהיו הורגין זה את זה בכשפים שימשו בו שמונים כהנים וי"א שמונים ואחד וי"א שמונים ושנים וי"א שמונים ושלוש וי"א שמונים וארבע וי"א שמונים וחמש ומהן שימשו שמעון הצדיק ארבעים שנה א"ר אחא כתיב (משלי י) יראת ה' תוסיף ימים אילו כהנים ששימשו בבית הראשון ושנות רשעים תקצורנה אילו ששימשו בבנין השני" עי"ש.

**(38) כ"ה בירושלמי שם. ועד"ז הוא בע"י וג"י הב"ח בבבלי שם. ועוד (ראה דק"ס שם).**

**(39) טז, ג** "ויקהלו על-משה ועל-אהרן ויאמרו אלהם רב'לכם כי כלהעדה כלם קדשים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על-קהל ה"י".

הגבורה, רק חשבו שענין התמנות אהרן ובניו היה מכח שהיה משה רבינו ע"ה מבקש זה מהקב"ה והתפלל על זה שלא יזוז הכבוד מביתו וממשפחתו ושבטו, והקב"ה רצון יראיו יעשה. ועל זה התרעמו ורדפו אחר הכבוד לא אחר הכבוד המדומה והטומאה, רק אחר הכבוד אשר חכמים ינחלו, והוא כבוד הרוחני. כי נודע השררות שיש בישראל שחולק הקב"ה מכבודו ליראיו אינה מצד הגשמי החומרי, רק הכל רוחני להיות כבוד השכינה חופף עליו, כי ההתמנות הוא לקיום התורה והמצוה ולהיותם קרובים למלכו"ת שמיי"ם כנודע להבאים בסוד ה', וזה ההתנשאות מורה על ריבוי הקדושה, על כן היו רוצים בזה הכבוד שהוא בחינת החכמים, כי רצו לעמוד בסוד ה', ובפרט שהיו יודעים סוד העיבור שהוא סוד גדול מסודות העליונים כמו שאמרו רז"ל (במד"ר יח, כ) קריאי מועד שהיו יכולין לעבר כו' והיה כוונתם שקדושה עליונה תתפשט בכולם ויהיו ג"כ בני עליה:

וזהו סוד החטאים האלה בנפשותם, כל חטא הוא שוגג, כי לא הזידו, וכונתם היה בשביל נפשותם, שנפש שלהם יזכה לדביקות גדול ולהשגה עליונה. ועניינים היה כנדב ואביהו שהיו גדולי ישראל, וכמו שהעיד משה לאהרן ואמר (ויקרא י, ג) הוא אשר דיבר ה' בקרובי אקדש, הם גדולים ממנו וממך (תו"כ ט, כב). ובמסכת סנהדרין (נב, א) אמרו וכבר הלכו נדב ואביהו אחרי משה ואהרן ואמרו מתי ימותו שני זקנים הללו ונירש גדולה. ולכאורה זה היה עון פלילי. אמנם עשו עבירה לשמה והתאוו לירש הגדולה כדי שיגיעו להשגה גדולה שיהיו קרובים למלכות שמים. וזהו שכתוב (ויקרא טז, א) בקרבכם לפני ה', ולא אמר בהקריבם. אלא כוונתם היתה שהם בעצמם יתקרבו לפני ה', ומתו בקטורת שהיא עבודה הרוחניות המקשר עליון בתחתון, ומתו בנפשות שריפת נשמה וגוף קיים. וכן אלו ר"ן נפש מדוגמת זה חטאו בנפשותם בשביל נפשותם, ומיתתם היה ע"י הקטורת כמו נדב ואביהו" עי"ש בארוכה.

**אלא דשם מבאר זה דוקא לגבי הר"נ איש, משא"כ קרח שכפר בנבואת משה (ועד"ז**

**44) עה"פ** "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. אילו זכו ישראל היו כולם כהנים גדולים. ולעתיד לבא תחזור להם שנאמר (ישעיה סא ו) ואתם כהני ה' תקראו".

**וראה אגדת בראשית פע"ט (פ)** "א"ר אחא ולמה נקרא שמותן של שבטים על האבנים, אלא מפני שכולן נקראו כהנים בסיני, שנאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים (שמות יט ו), אמר הקדוש ברוך הוא אפשר שיהי' כולן מקריבין על גבי המזבח, אלא יהיו כולם כתובים שמותם על לבו של כהן גדול, כשיהא כהן גדול נכנס להקריב לפני [ולפנים] כל אחד ואחד מהן כאילו כהן גדול לפני לבוש בגדי כהונה, כפלח הרימון, זה הציץ, מבעד לצמתך, זה הנזר, שהוא קשור מאחוריו".

**ומכילתא עה"פ** "ואתם תהיו לי מיוחדין לי עסיקין בתורתך ועסיקין במצותי: ממלכת. רבי אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר לעתיד לבוא אין לך כל אחד ואחד שאין הווין לו בנים כיוצאי מצרים שני (תהלים מ"ה י"ז) תחת אבתיך יהיה בניך יכול יהיו בני אדם עניים ת"ל (שם) תשיתמו לשרים בכל הארץ יכול שרים בעלי פרקמטאות ת"ל ממלכת יכול מלכים בעלי מלחמה ת"ל כהנים (אין) [אין] כהנים (אלא) [יכול] בטלנין כענין שני (ש"ב ח' י"ח) ובני דוד כהנים היו ת"ל וגוי קדוש: מכאן אמרו ראובן היו ישראל לאכול בקדשים עד שלא עשו את העגל ומשעשו את העגל ניטלו מהן וניתנה לכהנים".

**45) ראה מכילתא ובעה"ט עה"פ** [נעתק בהערה שלפני"ז].

**46) ראה גם פנים יפות ריש פרשתנו** [נעתק לעיל הערה 33].

**47) ראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א** "ר' אבהו בעי אמר הרי עלי עולה משש שעות ולמעלן מותר לעשות מלאכה משש שעות ולמטן ר"ר יוסה פסח שהקריבו בשחרית אינו פסח עולה שהקריבו בשחרית עולה הוא כל הדברים תלו אותן במנהג נשיי דנהיגין דלא למיעבד עובדא באפוקי שובתא

**וראה ראב"ע שם** "כי כל העדה כלם קדושים. כי כל העדה מיום מעמד הר סיני היו קדושים: ובתוכם ה'. כי הלויים נבחרו אחרי היות הכבוד בתוך בני ישראל ואם ידע משה כאשר היה בהר סיני כי נבחר שבט לוי לא ידעו ישראל: תתנשאו. להיות אהרן הכהן הגדול ומשה למעלה ממנו כי הוא למדו".

**40) פרשתנו ד** "ויקהל עליהם קרח. אמר להם: רב לכם כי כל העדה כלם קדושים, וכלם שמעו בסיני, אנכי ה' אלקיך. ומדוע תתנשאו. אלמלא אתם שמעתם לבדכם והם לא שמעו, הייתם אומרים. עכשו כלם קדושים, ומדוע תתנשאו. מיד נודעו משה מפני המחלקת, מפני שכבר היה בידן סרחון רביעי. משל למה הדבר דומה. לבן מלך שסרח על אביו, ופיס עליו אוהבו פעם אחת ושתים ושלוש. כשסרח פעם רביעית, נתרשלו ידי אוהבו של מלך, אמר, כמה פעמים אני מטריח את המלך. אף כאן עשה משה לישראל" עיי"ש.

**41) עה"פ** ד"ה כלם קדשים: כלם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה. ד"ה ומדוע תתנשאו: אם לקחת אתה מלכות, לא היה לך לברר לאחיד כהנה, לא אתם לבדכם שמעתם בסיני "אנכי ה' אלקיך", כל העדה שמעו.

**42) ראה שפ"ח בשם הנח"י שכוונתו בזה** הי' לא לחלוק על מלכות של משה כ"א רק על כהונתו של אהרן וז"ל שם: "אם לקחת כו' לא היה לך לברר כו'. [נח"י] וה"פ, אם לקחת אתה מלכות הוא כדן שאתה שמעת כל הדברות וכל העדה לא שמעו אלא אנכי ולא יהי' לך, אבל מ"מ לא היה לך לברר לאחיד כהונה דהא אחיד לא שמע יותר מכל העדה, וז"ש מדוע תתנשאו שניכם אתה ואהרן, והי' די בנשיאותך לבד אבל לא תפרש שכוונתו היה לחלוק גם על המלכות דהא לא מצינו בכל הפרשה מחלוקת כ"א על הכהונה לבד".

**43) יתרו יט, ו** "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל-בני ישראל".



באשטימט געווארן ע"פ מנהג ישראל, ומנהג ישראל תורה היא, זיינען זיי תורה'דיקע נעמען. לפ"ז איז שווער צו פארשטיין בפרשתנו: די גמרא זאגט, אז א מענטש זאל ניט אנרופן זיין זון מיט א נאמען פון א רשע (ישם רשעים ירקב. . דלא מסקינן בשמייהו") - איז ניט גלאטיק: ווי האט מען קובע געווען צו אנרופן א סדרה בתורה מיטן נאמען "בלק", וואס ער איז געווען א רשע, ביז אז חז"ל זאגן אז ער האט פיינט געהאט אידן "יותר מכל שונאים"?

מען קען ניט פארענטפערן אז "סיניטא קיין ברירה" ווייל שם הסדרה דארף זיין לויט התחלת "הסדרה" - ווארום אדרבא לויט דעם ווערט אן עיקר'דיקע קשיא פארוואס רופט מען ניט די סדרה מיטן ערשטן ווארט פון דער סדרה וירא, ע"ד וירא (בקמ"ץ), ויצא א.ז.וו. . לכאורה קען מען פארענטפערן (די ערשטע שאלה), אז דאס איז ע"ד ווי דער דין לגבי דעם איסור צו דערמאנען א שם ע"ז ("ושם אלקים אחרים לא תזכירו גו'") - אז "כל עבודת כוכבים הכתובה בתורה מותר להזכיר שמה"; ועד"ז בנדו"ד, אז דער איסור "דלא מסקינן בשמייהו (פון רשעים), איז ניט חל אויף א שם וואס איז כתוב בתורה. מען דארף נאך אבער פארשטיין: דאס איז דאך ניט מער ווי שלילת האיסור, אז ביי א שם רשע הכתוב בתורה איז ניטא דער איסור, ס'איז אבער ניט קיין טעם לחיוב אויף צו באנוצן זיך מיט דעם נאמען עיי"ש בארוכה).

**אבל להעיר שרק פרשיות אחדות קורא שם הרמב"ם בתיבה אחת, ורובם ככולם מזכיר בב' תיבות או יותר.**

(\* וראה לקו"ש ח"ח ע' 115 "נאך אן ענין איז ניט פארשטאנדיק בנוגע דעם נאמען פון דער סדרה: אויפן פסוק "ושם רשעים ירקב", זאגט די גמרא "רקביבות תעלה בשמות דלא מסקינן בשמייהו". וואס פון דעם איז פארשטאנדיק במכ"ש, אז מען זאל ניט אנרופן א (ספר צי א) סדרה אין תורה מיטן נאמען פון א רשע, ווארום דורך דעם פאראייביקט מען זיין נאמען, א סך מער ווי מיטן אנרופן א מענטשן

אינו מנהג עד יפני סדרה מנהג בתרי"י ובחמשתה אינו מנהג עד יתפני תענית' מנהג יומא דערובתה אינו מנהג מן מנחתה ולעיל מנהג יומא דירחא מנהג א"ר זעירה נשייא דנהגן דלא למישתייה מן דאב עליל מנהג שבו פסקה אבן שתייה מה טעם (תהילים יא) כי השתות יהרסון א"ר חיננא כל הדברים מנהג אעין דשיטין הוו במגדל צבעייה אתון ושאלון לר' חנינא חבריהון דרבנן מהו מיעבד בהן עבודה אמר להן מכיון שנהגו בהן אבותיכם באיסור אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש ר"א בשם ר' אבון כל דבר שאינו יודע שהוא מותר וטועה בו באיסור נשאל והן מתירין לו וכל דבר שהוא יודע בו שהוא מותר והוא נוהג בו באיסור נשאל אין מתירין לו יושבין על ספסלו של עכו"ם בשבת עיי"ש בארוכה.

**(48) אבל כ"ה ברמב"ם נסדר תפלות שלו וכן בסדור רס"ג "ויקח קרח".**

**(49) לכאורה י"ל שהרמב"ם והרס"ג כ' "ויקח קרח" ולא "קרח" לבד, קביעות דשמו - היפך ד"שם רשעים ירקב" (משלי יו"ד, ז "זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב") "רקביבות תעלה בשמותן דלא מסקינן בשמייהו"**

**(יומא לח, ב** "תנו רבנן בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב, אמרו עליו שהיה נוטל ארבעה קולמוסין בין אצבעותיו, ואם היתה תיבה של ארבע אותיות היה כותבה בבת אחת. אמרו לו, מה ראית שלא ללמד? כולן מצאו תשובה לדבריהם, בן קמצר לא מצא תשובה לדבריו. על הראשונים נאמר זכר צדיק לברכה, ועל בן קמצר וחביריו נאמר, ושם רשעים ירקב, מאי ושם רשעים ירקב אמר רבי אלעזר, רקביבות תעלה בשמותן, דלא מסקינן בשמייהו").\*

**משא"כ הלשון והשם "ויקח קרח" ועד"ז י"ל לענין פרשת בלק שהרמב"ם ורס"ג שם כ' "וירא בלק" ולא "בלק"**

**(וראה לקו"ש חכ"ג ע' 166 ואילך "מ'האט שון גערעדט פיל מאל וועגן די שמות הסדרות, אז וויבאלד די נעמען זיינען**

"בשמייהו", היות אז תורה איז דאך נצחית. ועפ"ז איז שווער: קרח איז דאך געווען א רשע וואס האט ניט תשובה געטאן (און בלויז בניו האבן תשובה געטאן). איז ווי קומט עס אז א סדרה בתורה זאל גערופן ווער על שמו? עיי"ש.

**119** "און דאס איז אויך דער טעם פארוואס די סדרה בתורה הייסט מיטן נאמען "קרח" - הגם אז "קרח" (מלשון "קרחה", מחלוקת) איז היפך פון ענין התורה - ווייל די כוונה פון תורה - וואס "ניתנה לעשות שלום בעולם" (מאכן (א נייע זאך) - שלום) - איז, אז אויך "קרח" זאל ווערן תורה; אויך פון מחלוקת און "קרח" זאל ווערן שלום - און ווי גערעדט פריער (ס"ו) אז אויך לאחרי מ"ת איז פארבליבן די התחלקות צווישן "עליונים" און "תחתונים", ואדרבה: דאס איז דער אויפטו פון תורה, אז אויך "תחתונים", ווי זיי זיינען אין דער דרגא און דעם מצב פון "תחתונים", זאלן זיין פארבונדן מיט "עליונים" עיי"ש בארוכה.

**\*\* ועד"ז בתוכן הענין, שבזה מודגש עיקר תוכן הסדרה, מחלקותו של קרח.**

**(49\*) וראה גם שיחת ש"פ קרת תש"מ** [אינו נעתק מפני האריכות]. **ס' השיחות תשמ"ח (קה"ת, תשמ"ט) ח"ב ע' 500 ואילך** "והביאור בזה: מחלוקת קרח (ועדתו) היתה בגלל רצונו להיות כהן גדול - "ובקשתם גם כהונה", "מבקשים כהונה גדולה", היינו, שרצה להיות בדרגא נעלית יותר, עד לאופן של הבדלה, משאר בני"י, כדרגתו של כהן גדול שנאמר בו ויבדל גוי להקדישו קודש קדשים". וענין זה - הרצון להיות בדרגא של כהן גדול - הוא בודאי דבר טוב, וכדברי משה רבינו "אף אני רוצה בכך", שגם הוא רצה להיות בדרגא של כהן גדול (אלא, שבנוגע לפועל - "אין לנו אלא... כהן גדול אחד". . . ועפ"ז י"ל הטעם דקריאת הפרשה בשם "קרח" - להדגיש את הענין הטוב ד"קרח", הרצון להיות כהן גדול כו', שרצון זה הו"ע טוב, וי"ל שצריך להיות אצל כאו"א מישראל (אלא, שצ"ל זהירות וכו' באופן המשכת רצון זה בנוגע למעשה" עיי"ש בארוכה.

**(50) יז, ה** "זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר אשר לא מזרע אהרן הוא להקטיר קטרת לפני ה' ולאיהיה כקרח וכעדתו כאשר דבר ה' ביד'משה לו".

**וראה סנהדרין קי, א** "ויקם משה וילך אל דתן ואבירם אמר ר"ל מכאן שאין מחזיקין במחלוקת דאמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר (במדבר יז, ה) ולא יהיה כקרח וכעדתו" עיי"ש.

**תנחומא פרשתנו י** "ויקם משה וילך אל דתן ואבירם. אמר רבי שמעון בן לקיש, מכאן שאין מחזיקין במחלקת, אמר רב, כל המחזיק במחלקת, עובר בלאו, הוא שנאמר: ולא יהיה כקרח וכעדתו".

**במדב"ר פי"ח, כ** "וילך אל דתן ואבירם (במדבר טז, כה), אמר ריש לקיש מכאן שאין מחזיקין במחלקת, אמר רב כל המחזיק במחלקת עובר משום (במדבר יז, ה): ולא יהיה כקרח וכעדתו".

**(51) ע"ד מרז"ל שכאו"א מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב (תדבא"ר רפכ"ה** "לפיכך הייתי אומר שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב שלא קנו האבות העוה"ז והעוה"ב וימות בן דוד אלא בשביל מעשיהם הטובים ות"ת" עיי"ש בארוכה).

**(52) ראה לקו"ת ר"פ ראה** "אך הענין כי הנה יש בכל אחד ואחד מישראל בחי פנימיות ובחינת חיצוניות (עמ"ש מזה ע"פ ויהי מקץ בדבור השני) והנה כתיב פנים בפנים דבר ה' עמכם כי בשעת קבלת התורה נמשך לכל אחד ואחד מישראל בחינת הוי' בבחי' פנים שלהם בכל ניצוץ נשמותיהם וזהו ענין קבלת הדבור אנכי ה' אלקיך פי' שיהיה בחי' שם הוי' מאיר ומתגלה בך כל כך עד שיהא נקרא על שמך להיות אלקיך אלקים שלך כמ"ש במ"א" עיי"ש.

**(53) רמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"ג הי"ב** "ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל

חיסר לבוש כו"י עיי"ש) - ולא הזכיר כה"ג.

(וכ"ה במשנת חסידים מסכת חיוב הנשמות רפ"ב וואע"פ שכל הניצוצות שבשורש אחד קיימו בין כולם כל התרי"ג ויצאו ידי חובתם בכלל מ"מ לא יצאו עדיין ידי חובתם בפרט כל ניצוץ בפני עצמו כל התרי"ג כאמור חוץ ממצות המלך, שמפני חשיבותו כל המצוות הראויים לו עולים לכל ישראל בכלל עיי"ש"י).

**ובלקו"ת יוהכ"פ (סט, א** "דהנה נודע דתכלית ירידת הנשמה לעוה"ז היא משום דהיום לעשותם במעשה המצות וכמ"ש בזהר ע"פ ואברהם זקן בא בימים שהימים הן הלבושים הנעשים מן המצות אשר האדם עושה בהם וכמ"ש ימים יוצרו כו'. ולכן צריך כל אדם לקיים כל התרי"ג מצות ואפי" מצות כהנים וכה"ג ע"י עיבור או גלגול משום דאי חסרא חדא חסרא לבושא חדא כו' וכמ"ש במ"א בד"ה הבאים ישרש כו"י) **מפורש "צריך כל אדם לקיים . . ואפי" מצות כהנים וכה"ג". אבל בס' הגלגולים פ"ד כולל ביחד "מצות . . לכהן . . ללוים . . למלכים . . לדיינים וכיו"ב".**

ואולי י"ל ד"הוא כללות כולם" דבאגה"ק כאן הוא עיבור שכתב בס' הגלגולים שם\*\*\*\*.

**ועפ"ז יומתק דבמקום "מפני חשיבותו" שבמ"ח שם - כותב אדה"ז כי הוא כללות כולם.**

(\* **ס' הגלגולים פ"ד** "לכן כל ניצוץ צריך לקיים כל תרי"ג מצות, ואם לא קיים איזה מצוה צריך להתגלגל כדי לקיים אותה . . אמנם בודאי שאינו דומה מי שקיים כבר כל התרי"ג מצות ע"י ניצוצות של אבר שמשם שורש נשמתו, אע"פ שהוא עצמו לא קיים כולם למי שעדיין לא קיים כל התרי"ג מצות אפי" ע"י הניצוצות של שורש נשמתו, וזה דבר פשוט ולא זו בלבד שכל ניצוץ צריך לקיים כל תרי"ג מצות, אלא שצריך ג"כ לקיים כל התרי"ג מצות, במעשה ובדבור ובמחשבה עיי"ש בארוכה.

ובבזתה עם אחיו מפני שהבדל לעבד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים שנאמר יורו משפטיו ליעקב ותורתך לישראל. לפיכך הבדלו מדרכי העולם לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין ולא זוכין לעצמן בכח גופן. אלא הם חיל השם שנאמר ברוך ה' חילו. והוא ברוך הוא זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך".

**(54 שם הי"ג** "ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמד לפני ה' לשרתו ולעבדו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשהו האלקים ופרק מעל צוארו על החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללוים. הרי דוד עליו השלום אומר ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי".

**(55 להעיר מאגה"ק רסכ"ט בשם האריז"ל\* "שכל אדם מישראל צריך לבוא בגלגולים רבים עד שיקיים כל תרי"ג מצות התורה במחשבה דיבור ומעשה\*\* כו' לבד מצות התלויות במלך\*\*\* שהוא מוציא כל ישראל כי הוא כללות כולם כו"י**

וז"ל שם: "אך מודעת זאת מ"ש האריז"ל שכל אדם מישראל צריך לבא בגלגולים רבים עד שיקיים כל תרי"ג מצות התורה במחשבה דיבור ומעשה להשלים לבושי נפשו ולתקנם שלא יהא לבושא דחסרא כו' לבד מצות התלויות במלך שהוא מוציא כל ישראל כי הוא כללות כולם כו' והטעם הוא כדי להלביש כל תרי"ג בחי' וכחות שבנפשו אחת מהנה לא נעדרה כו"י

(וכ"ה בתו"א נג, ג "הנה על המצות נאמר בזהר שהם בחי' לבושין שכ"א מישראל צריך לקיים כל התרי"ג מצות לבד מצות המלך שהמלך הוא מוציא כל ישראל וכל המצות מחוייב כ"א לקיים וצריך להיות בגלגול או בבחי' עיבור בכדי שיהיה לבוש מן כל התרי"ג מצות וכשחיסר מצוה אחת

שתדע כי המצות כלולות זו מזו, וכל מצוה מתרייג מצות ברוחניותה כוללים כל רוחניות התרייג . . אח"כ הגיע זמן שראה הקב"ה הדור שראוי הענין להנתן להם התרייג . . בזה האופן כל אחד יקיים מהתרייג בפועל מה שאפשר לו לקיים, ואז כשעושה כן ומקיים בפועל מה דאפשר לו והוא שש ושמח בעבודת הש"י ומוכן לקיים כל מה שאפשר לו לקיים, אז מה שאי אפשר לו לקיים הוא כאלו קיים, מאחר שהוא מוכן לקיים ואין המניעה מצדו רק מצד אחר" עיי"ש בארוכה).

**תולדות י"י בהקדמה** "וכ"כ הרב אלקי מה"ר חיים ויטאל בספרו שער הקדושה ח"א פ"א, וז"ל: וכל אבר וכו' וכאשר יחסר לאדם קיום איזה מצוה, גם האבר הפרטי המתיחס לאותו מצוה יחסר ממנו מזונו הנמשך לו משם הוי"ה, כמ"ש (נחמיה ט, ו) ואתה מחיה את כלם, כי בשם הוי"ה תלוין כל המצות, כמו שאמרו חז"ל (זח"א כד.) י"ה עם שמי שס"ה, ו"ה עם זכרי רמ"ח וכו'. לכן צריך האדם לחפש בכל כוחו לקיים כל תרייג מצות, וכאשר יקיים איזה מצות עשה, יכוין להסיר מהאבר הפרטי של נפשו המתיחסת אל המצוה ההוא זוהמת הקליפה ההיא, ואז תחול עליו אבר המצוה הקדושה ההיא, אחר הסתלקת הזוהמא. וכן במניעת העבירה, יכוין שע"כ יסולק הזוהמא אשר בגיד הפרטי של הנפש המתיחסת לאותו עבירה, ואז יוכל להמשיך שפע הרוחני הנמשך דרך הצינור הרוחני, ועי"כ נעשית נפשו כסא ומרכבה אל קדושתו ית'. וזה סוד האבות הן הן המרכבה (בר"ר פב, ו) עכ"ל, ודפח"ח. ודע והבין דבריו הקדושים, שהוא כלל גדול לכל התורה והעבודה, להגיע למדריגת ואתם הדביקים ביי וגוי' (דברים ד, ד), ולמצות עשה ובו תדבק וגוי' (דברים י, כ) עיי"ש בארוכה.

**\*\* להעיר, שבהל' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ד הועתק הענין עם כמה שינויים וז"ל שם:** "וכן אמרו חכמי האמת שכל נפש מישראל צריכה לבא בגלגולים רבים עד שתקיים כל התרייג מצות במעשה דבור ומחשבה ודיבור ומחשבה הוא לימוד הלכותיהן על

**ש' הגלגולים הקדמה יא, טז** "עוד צריך שתדע, כי האדם צריך לקיים כל התרייג מצות, במעשה, ובדבור, ובמחשבה. וכמ"ש ז"ל על פסוק זאת התורה לעולה ולמנחה וכו', כל העוסק בפרשת עולה, כאלו הקריב עולה וכו'. וכווננו בזה שהאדם מחוייב לקיים כל התרייג מצות בדבור, וכן עד"ז במחשבה. ואם לא קיים כל התרייג בשלשה בחי' הנז', מחוייב להתגלגל עד שישלים אותם. עוד דע, כי האדם מחוייב לעסוק בתורה בד' מדרגות, שסימנם פרד"ס, והם, פשט, רמז, דרוש, סוד. וצריך שיתגלגל עד שישלים אותם." **ובהקדמת ש' המצות (ובע"ח שמ"ט פ"ה) קיצר ולכן לא קשה משם.**

**ועייג"כ של"ה חלק תושב"כ בתחלחו (רסד, ב ואילך** "הכלל העולה, אין האדם שלם אלא כשהשלים כל התרייג, וכשחסר האדם ולא קיים כל התרייג אז הוא פגום, לפי שיעור חסרונו כן שיעור הפגומות שפגם בנשמתו . . ויש כאן מקום עיון גדול אי"כ שלא נקרא שלם אלא כשקיים כל התרייג, לפי זה לא היה ולא יהיה אדם שלם בכל העולם כי הוא בחלק הנמנע שיוכל אדם לקיים כל התרייג, כי יש ד' סיבות שלא יוכל לקיים כולם. הא' היא סיבה נמנעת לגמרי, כגון תורת כהנים שהם מצות הנוהגים בכהנים והם בכלל התרייג, ואלו הם מהנמנע לקיים ללוי ולישראל. וכן יש מצות שהם בלויים ולא בכהנים וישראלים. וכן יש שאין חייבים בהן אלא ישראלים ולא כהנים ולא לויים.

הב' היא באפשריות אבל בסיבה רחוקה, כגון מצות יבום וחליצה אם אין לו אח או יש לו בנים אז המצוה בטילה אצלו, ואי אפשר לקיימה אלא אם מת ובן ובת אין לו ויש לו אח. וכן מצות (דברים כב, יט) לא יוכל לשלחה כל ימיו, אם לא הוציא שם רע אין חל עליו ציווי זה . . והד' מצות התלויות במקדש והתלויות בקדושת הארץ אלו אין חלין בחוץ לארץ ואף נתבטלו בחורבן המקדש . . אי"כ מי הוא זה ואיזה הוא שקיים כל התרייג, ואף אדון הנביאים משה רבינו ע"ה לא קיימם . . וכדי ללמדך בינה להשכיל ולהבין את הדבר הזה צריך

(ד) בשו"ע שם - פס"ד ברור - מוסיף הביאור "ודיבור ומח' הוא לימוד הלכותיהן. ע"ד שאמרו (מנחות קי) חכמים ע"פ זאת תורת החטאת וגו' שכל העוסק בת"ח כאילו כו". ואולי עד"ז הטעם שבמקום "אדם" כאן - כתב שם "נפש".

(\* כ"ה בדפ' זיטומיר תר"ח, תרט"ז. ווארשא תרנ"ה. ווילנא תרס"ה (ואילך). אבל בדפ' ראשון (שקלאוו תקנ"ד) "שתקיים". וכ"ה בדפוס: לבוב, תקנ"ט; קאפוסט, תקע"ד; קאפוסט תקפ"ח; ווארשא ת"ר; טשערנאוויץ תר"ט; לבוב תר"י; טשערנאוויץ תר"ט; לבוב תר"כ.

(\*\*\*) צ"ע שבשו"ע - שכנ"ל צ"ל הפס"ד יותר ברור - אין כל הפיסקא והענין ד"ל לבד מצות התלויות במלך כו".

(\*\*\*\*) אבל בתו"א שבפנים ההערה הלשון: שכ"א מישראל צריך לקיים כל התרי"ג מצות לבד מצות המלך שהמלך הוא מוציא כל ישראל וכל המצות מחויב כ"א לקיים וצריך להיות בגלגול או בבחי' עיבור. ועד"ז בלקו"ת שם: ואפי' מצות כהנים וכה"ג ע"י עיבור או גלגול.

ולכאורה משמע מזה, שענין העיבור שייך לשאר מצות (כולל כהונה וכה"ג), אבל מצות המלך אין צריך לעיבור, כי "המלך מוציא כל ישראל".

(56) המבואר ברמב"ם שם הוא בנוגע כללות שבט לוי, גם בנוגע לכהנים, וכמו שמסיים "כמו שזכה לכהנים וללויים" (כ"ה ברמב"ם דפוס רומי. וכדלעיל הי"א), וכלשונו בהלכות שלפנ"ז שקאי גם על כהנים. אבל אינו מבאר ומפרט עבודת הכהנים בפ"ע אלא כמו שנכללים בשבט לוי.

(57) ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 352 ואילך "וואס דאס איז דאך א מער לייכטע וועג: וויבאלד אז תורה איז העכער פון (התלבשות אין) וועלט, אפילו נאכדעם ווי זי איז "נסעה וירדה בסתר המדריגות כו' ומחשבה דבור ומעשה תפיסא בהן" - קען

דרך שאמרו חכמים על פסוק זאת תורת החטאת וגו' שכל העוסק בתורת חטאת כאילו כו' ועוד אמרו חכמי האמת שכל נפש צריכה לתיקונה לעסוק בפרד"ס כפי מה שהיא יכולה להשיג ולידע וכל מי שיכול להשיג ולידע הרבה ונתעצל ולא השיג וידע אלא מעט צריך לבא בגלגול עד שישיג וידע כל מה שאפשר לנשמתו להשיג מידיעת התורה הן בפשטי ההלכות הן ברמזים ודרשות וסודות כי כל מה שנשמתו יכולה להשיג ולידע מידיעת התורה זהו תיקון שלימותה ואי אפשר לה להתתקן ולהשתלם בצרור החיים את ה' במקורה אשר חוצבה משם בלתי ידיעה זו ולכן אמרו חכמים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו כדי שלא יצטרך לבא בגלגול לעולם הזה":

(א) באגה"ק "שיקיים", ובש"ע "שמקיים" (הדגשת הבפועל שבהווה, ואין מספיק אפילו כשהכל באופן שבודאי יקיים. וי"ל נפק"מ - כשלא קיים מחמת אונס. וראה של"ה שם.

(ב) באגה"ק מוסיף (מצות) התורה. וי"ל שזהו תוס' טעם ההכרח, ואינו נוגע כ"כ בשו"ע ועוד ועיקר - מוכרח להוסיף כאן כיון שמבאר אח"כ וז"מ דרבנן.

(ג) בשו"ע הסדר "במעשה דבור ומחשבה" ואולי י"ל הטעם דבשניהם כתב ע"פ הכלל לא זו אף זו (ראה תוס' ריש יבמות "חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום עד סוף העולם" וז"ל בתוס' שם: "הכא לא שייך למיפרך כיון דתנא עד סוף העולם צרות צרותיהן ל"ל כדפריך בהכותב (כתובות ד' פג:)) כיון דתנא עד סוף העולם פירות פירותיהן ל"ל דהתם ודאי בהכותב לא היה צריך לכתוב שניהם אבל הכא אורחיה דתנא למיתני לא זו אף זו")

ולכן בשו"ע דעיקרו בנוגע למעשה קמ"ל דאפילו כשיש מעשה - בשביל דבור כו' ג"כ מתגלגל, ובאגה"ק (נשמתא דאורייתא) קמ"ל דאפילו כשיש מח' מתגלגל בשביל דבור וכו'.

הנה הבירור הוא רק בנה"ב שהוא מק"נ, והיינו לפי שהבירור דתפלה הוא בדרך התלבשות בגוף הדבר" עיי"ש).

**59) תניא פ"ד** "ולכן נמשלה התורה למים מה מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך כך התורה ירדה ממקום כבוד שהיא רצונו וחכמתו יתברך ואורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד ולית מחשבה תפיסא ביה כלל. ומשם נסעה וירדה בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה בהשתלשלות העולמות עד שנתלבשה בדברים גשמיים וענייני עולם הזה שהן רוב מצות התורה ככולם והלכותיהן ובצרופי אותיות גשמיות בדיו על הספר עשרים וארבעה ספרים שבתורה נביאים וכתובים כדי שתהא כל מחשבה תפיסא בהן" עיי"ש.

**60) ראה לקו"ת ראה כ, א: דהתורה היא עץ החיים . . ואין כח בקליפה לשלוט בה** וז"ל שם: "אבל התורה היא אלפים שנה כו' אורייתא מחכמה נפקת כו' היא המאירה את הנר מצוה וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור שהתורה הוא האור להנר של מצוה (ועיין בהרמ"ז ר"פ בהעלותך פי' משום דהתורה היא עץ החיים שהוא בחי' יסוד אבא כו' ואין כח בקליפה לשלוט שם, משא"כ במצוה שהיא בחי' מלכות ששם עה"ד טו"ר ויש שם אחיזה לחיצונים, והיינו שהמצוה נקי' נר שהיא המשכת ח"ע עיי' רמ"ח אברים, אבל התורה אור היינו המשכת ח"ע ממש כמו שהיא למעלה מהתלבשות באברים כו"ו עיי"ש בארוכה.

**61) ברכות כב, א: ריב"ב אומר כו' "תניא,** רבי יהודה בן בתירא היה אומר: אין דברי תורה מקבלין טומאה. מעשה בתלמיד אחד שהיה מגמגם למעלה מרבי יהודה בן בתירא. אמר ליה: בני, פתח פיך ויאירו דבריך, שאין דברי תורה מקבלין טומאה, שנאמר: "הלא כה דברי כאש נאם ה'", מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה . . כי אתא זעירי, אמר בטלוח לטבילותא. ואמרי לה בטלוח לנטילותא. מאן דאמר בטלוח לטבילותא כרבי יהודה בן בתירא. מאן דאמר בטלוח לנטילותא כי הא דרב חסדא לייט אמאן

במילא דער חושך פון וועלט ניט מעלים זיין אויף תורה און ווי דער פסק דין "אין דברי תורה מקבלין טומאה". דאס הייסט אז דער "כיבוש", וואס מען נעמט איין די וועלט דורך תורה, איז ניט אין אן אופן וואס מען דארף זיך מתלבש זיין אין וועלט - וואס דאן, איז נוסף דערצו וואס מען דארף מלחמה האבן מיטן צד שכנגד, פועליט עס א ירידה אויך אין דעם מברר, און ווי דער כלל "המתאבק עם מנוול מתנוול ג"כ" - ווי דער ביאור זאל זיין בזה - נאר דער בירור ווערט בדרך ממילא. ובפרט אז תורה איז ענינה "תורה" אור" איז דאך "מעט אור . . דוחה הרבה מן החשך" אין אן אופן "שנדחה ממנו מאליו וממילא" .

**ח"ט ע' 65 ואילך** "תורה, כאטש זי רעדט וועגן דברים גשמיים, איז זי זיך אבער אין זיי ניט מתלבש, ס'איז מער ניט וואס זי איז דן וועגן זיי. משא"כ מצות זיינען מלובש ממש אין די דברים גשמיים מיט וועלכע מ'איז מקיים די מצוה, אז זיי גופא ווערן קדושה. וואס דאס איז אויך איינער פון די טעמים וואס תורה איז געגליכן צו "אור היום" און מצות צו "אור הנר", ווייל דער אור היום, האט ניט קיין פנימיות'דיקע ווירקונג אויף דעם ארט וואו ער לייכט - אין דעם ארט גופא ווערט קיין שינוי ניט! משא"כ דער אור הנר, איז מהפך די פתילה ושמן גופא צו (אש און) אור" עיי"ש, וש"נ.

**58) "וענין ההתלבשות דתורה אין זה מענין ההתלבשות של התעסקות כ"א מה שהתורה מכנסת עצמה לדון בזה ולשון התלבשות הוא רק שם המושאל בלבד" (ד"ה ויאמר משה תש"ד פ"כ "ולכן הבירור דתורה מגיע למטה יותר מהבירור דתפלה שהרי התורה מתלבשת גם בדברים אסורים ובדברים הטמאים לגמרי, דדיני התורה כשר וטריפה טהור וטמא הנה עיי' פסק ההלכה הרי הדברים הגשמי מתבררים . . והתורה מתלבשת לברר את האמת מתוך השקר, וענין ההתלבשות דתורה אין זה מענין ההתלבשות של התעסקות כ"א מה שהתו' מכנסת עצמה לדון בזה, ולשון התלבשות הוא רק שם המושאל בלבד, משא"כ בעבודה דתפלה**

שהחריב בהמ"ק נכנס לו יתוש בחוטמו וניקר מוחו ע"י שביטל בחי ריח שבחוטם העליון ותהלתי אחטם לך שעולה עד מוחא עילאה ממש. והנה תפלה במקום קרבנות ג"כ בחי ריח. אבל התורה חכמה. ע"כ הטהרה צ"ל לתפלה יותר כי טהרה שייך לריח. ששניהם או"מ כו"י עיי"ש.

**62) להעיר מזח"ג פ, סע"ב** "ותא חזי, לא אתדכי בר נש לעלמין, אלא במלין דאורייתא. בגיני כך מלין דאורייתא לא מקבלין טומאה, בגין דאיהי (משלי ג) קיימא לדכאה לאלין מסאבי, ואסוותא באורייתא אשתכח. דכתיב, רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. ודכיותא אשתכח באורייתא, דכתיב, (תהילים י"ט:י) יראת יי טהורה עומדת לעד. מאי עומדת לעד. דקיימא תדירא בההוא דכיותא, ולא אתעדי מניה לעלמין".

**63) ע"ד התשובה - שע"פ תורה אין דבר (אפילו עבר על כל התורה כולה) העומד בפני התשובה.**

**64) ולכן לא נאמר ענין המס"נ מפורש בתושב"כ להיות תורה שבכתב הוא בחי חכמה וחכמה הוא ע"פ טעם ודעת דוקא (סה"מ תש"ט ע' 121, עיי"ש ובהערה שם [אינו נעתק מפני האריכות]).**

**65) להעיר מלקו"ת שמיני בב' הבחינות שבצדיקים, ע"ש.**

**66) ברכות לה ב. ושם: הרבה עשו כו"י ועלתה בידם וז"ל שם:** "תנו רבנן ואספת דגנך מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לא ימוש ספר התורה הזה מפיד יכול דברים ככתבן, תלמוד לומר ואספת דגנך, הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחאי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורח בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה? אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים. . ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן. . ולא עוד אלא שמלאכת אחרים

דמהדר אמיא בעידן צלותא. תנו רבנן, בעל קרי שנתנו עליו תשעה קבין מים טהור. נחום איש גם זו לחשה לרבי עקיבא, ורבי עקיבא לחשה לבן עזאי, ובן עזאי יצא ושנאה לתלמידיו בשוק. פליגי בה תרי אמוראי במערבא, רבי יוסי בר אבין ורבי יוסי בר זבידא. חד תני שנאה, וחד תני לחשה. מאן דתני שנאה, משום בטול תורה ומשום בטול פריה ורביה. ומאן דתני לחשה — שלא יהו תלמידי חכמים מצויים אצל נשותיהם כתרנגולים".

**וגם לרבנן דפליגי עלי' - לא פליגי אטעמי' כ"א כדי שלא יהיו ת"ח מצויין כו' (ראה שו"ע אדה"ז או"ח רספ"ח "כל הטמאים אפילו טומאה יוצא עליהם מגופן כגון זב וזבה וכיוצא בהן קורין קריאת שמע ומתפללין חוץ מבעל קרי שהוציאו עזרא מן כלל הטמאין ואסרו בין בדברי תורה בין בקריאת שמע ותפלה כדי שלא יהיו תלמידי חכמים מצויין אצל נשותיהן כתרנגולים ולא פשטה תקנה זו ברוב ישראל ואח"כ בטלה אותה תקנה לגמרי משום ביטול תורה ומשום ביטול פריה ורביה והעמידו הדבר על הדין שאף בעל קרי מותר בדברי תורה ובקריאת שמע ובתפלה בלא טבילה ובלא רחיצה בט' קבין וכן פשט המנהג"י) או מפני בזיון וכיו"ב (תר"י ברכות שם).**

**ולהעיר מלקו"ת תבוא (מג, סע"ב) "גי דברים הם להסיר כל המונעים בתפלה אי מקוה וכמו שמצינו במשנה ספ"ח דיומא מה מקוה מטהר. והנה הרי"ף פ"ג דברכות ותר"י כתבו בשם רב האי דלא בטלו טבילת בעל קרי אלא לד"ת אבל לתפלה צריך טבילה ואע"ג דאנן לא קיי"ל כן כמ"ש בש"ע מ"מ כתב תר"י שלדברי הכל התפלה מקובלת יותר עם הטבילה" עיי"ש.**

**מאה שערים מה, א "הרי"ף כ' פ"ג דברכות בשם רב האי דלא בטלו טבילת בעלי קריין רק לד"ת אבל לתפלה טובלין. הענין כי אי במשנה סוף סוטה הטהרה נטלה את הריח כי טהרה וטומאה מקיפים ע"כ שייך לריח שהוא ג"כ או"מ. והנה הקרבנות נקי ריח ניחוח בחי חוטמא שלמעלה מהפה טעם. עמ"ש ע"פ אריתי מורי. ולכן טיטוס**

(וכמ"ש בלק"א בח"א פל"ד) ולכן נקראו תמכי אורייתא והן בחינות ומדרגות נו"ה להיותן ממשיכין אור התורה למטה לעולם העשיה".

**ביאור"ז פ' וישב להצ"צ (ע' קלד "והנה יש ב' מיני נשמות מארי תורה ומארי מצות וההפרש ביניהם היינו כמ"ש נר מצוה הוא בחי' כלים ותורה אור היא בחי' האורות והפנימיות הנמשך בהכלים, וידוע שמתחלה נמשך בהאור ואח"כ בהכלי ע"כ גם לזמן תח"ה ת"ח הם קודמים לקום בתח"ה וכמ"ש במ"א ע"פ האזינו השמים שהן בעלי תורה ותשמע הארץ בעלי מצות כו' תזל כטל כו' שטל שעתיד להחיות בו את המתים הנה צ"ל נמשך תחלה בבחי' שמים ואח"כ בבחי' ארץ כו"י).**

**(71) אלא שבפרטיות יש בשבט לוי ב' מדריגות: לויס וכהנים\*. וראה עקב י, ח (הכתוב שהביא הרמב"ם בהל' שמיטה ויובל שם הי"ג) "בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' (הלויס\*\* - פרש"י) לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו (הכהנים) והוא נשיאת כפים\*\*\* - פרש"י).**

**וי"ל, שעיקר הענין דלעמוד לשרת לפני ה' הוא בכהנים, בעבודת הקרבנות והקטורת בביהמ"ק, משא"כ הלויס ד"עבודה שלהן היא שיהיו שומרין את המקדש ויהיו מהן שוערין לפתוח שערי המקדש ולהניף דלתותיו ויהו מהן משוררין לשורר על הקרבן בכל יום" (רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ג ה"ב) - (אף שגם השיר הוא שייך לקרבן).**

**(\* להעיר מזהר פרשתנו (קעו, ב) "תרין דרגין אינון קדוש וטהור כהן קדוש לוי טהור". וראה שם קנב, ב. קפ, ב.**

**וראה לקו"ת ראה כז, א "כי הנה מקור הנשמה הוא מבחי' פנימית הכלים שהן פנימיות ע"ס דאצילות שהן כגופא לגבי נשמתא בחי' אור א"ס השורה ומתלבש בתוכם ונקי טהורה היא בבחי' אצילות ואח"כ אתה בראתה אתה יצרתה כו'**

נעשית על ידן, שנאמר ועבדת את אויבך וגו'. אמר אב"י, הרבה עשו כרבי ישמעאל, ועלתה בידן. כרבי שמעון בן יוחי, ולא עלתה בידן".

**(67) ע"ד ברכות שם.**

**(68) אבות פ"ב מי"ב "רבי יוסי אומר, יהי ממון חברך חביב עליך כשלך, והתקן עצמך ללמד תורה, שאינה ירשה לך. וכל מעשיך יהיו לשם שמים".**

**(69) משלי ג, ו "בכלדרכיך דעהו והוא יישר ארחתיך".**

**טושו"ע או"ח סרל"א "וכן בכל מה שיהנה בעוה"ז לא יכוון להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך כדכתיב בכל דרכיך דעהו ואמרו חכמים כל מעשיך יהיו לש"ש שאפילו דברים של רשות כגון האכילה והשתיה וההליכה והשיבה והקימה והתשמיש והשיחה וכל צרכי גופך יהיו כולם לעבודת בוראך או לדבר הגורם עבודתו".**

**(70) ראה אגה"ק ס"ה (קט, א) "בזה יובן מ"ש האריז"ל שיש ב' מיני נשמות בישראל נשמות ת"ח העוסקים בתורה כל ימיהם ונשמות בעלי מצות העוסקים בצדקה וגמ"ח. דלכאורה הרי גם ת"ח צריכים לעסוק בגמ"ח כמארז"ל שאפילו תורה אין לו אלא שהת"ח שתורתן עיקר ורוב ימיהם בה ומיעוט ימיהם בגמ"ח הנה פעולת אתערותם דלתתא לעורר חסד עליון להמשיך ולהוריד אוא"ס המלוּבש בחכ"ע מקור תורת ה' שבפיהם הוא רק לעולם הנשמות שבבריאה ע"י עסק התלמוד ולמלאכים שביצירה ע"י לימוד המשנה יען היות חיות הנשמות והמלאכים נשפעות מצירופי אותיות הדיבור היא תורה שבע"פ ומקור האותיות הוא מח"ע כנ"ל אך להמשיך ולהוריד הארה וחיות מבחינת הבל העליון ה' תתאה לעולם הזה השפל שהוא צמצום גדול ביתר עז לא די באתעדל"ית של ת"ח העוסקים מיעוט ימיהם בצדקה וגמ"ח אלא על ידי אתערותא דבעלי מצות העוסקים רוב ימיהם בצדקה וגמ"ח**



צוהו ה' אלקי ישראל. בארו החכמים זכרם לברכה שהוא רומז אל היות עבודת הכהנים לשאת את הארון על הכתף, וזהו כאשר צוהו ה' אלקי ישראל. ולשון ספרי כמשפטם וגו' כאשר צוהו ה' היכן צוהו ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו. הנה נתבאר לך שמצוה זו מכלל המצות. (נשא, כלי בית המקדש פרק ב')

**(\*\*\*) שכוונתו לא רק להתיבות "ולברך בשמו", כ"א גם ל"לעמוד לפני ה' לשרתו", שהרי העתיק גם תיבות אלו בהד"ה.**

**(72) שכל כהן יכול להיות כה"ג.**

**(73) ראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה ה"ז** "ובית יהיה לו מוכן במקדש והוא הנקרא לשכת כהן גדול. ותפארתו וכבודו שיהיה יושב במקדש כל היום. ולא יצא אלא לביתו בלבד בלילה או שעה או שנים ביום. ויהיה ביתו בירושלים ואינו זז משם".

**(74) תוד"ה הר (תענית טז, א)** "י"מ דזה ירושלם שנקרא על שם אברהם שקראוהו הר ה' יראה (בראשית כב) והעיר היה נקרא כבר שלם כדכתיב (שם יד) ומלכי צדק מלך שלם ונקרא ירושלם על שם יראה ועל שם שלם לכך אין אנו נותנין יו"ד בירושלם בין למ"ד למ"ם על שם שלם וההר נקרא מוריה על שם תורה כדכתיב (ישעיהו ב': ג') כי מציון תצא תורה וכתוב (דברים ל"ג: י') יורו משפטך ליעקב והוא לשכת הגזית. המוריה זה סיני ונקרא מוריה על שם שממנו יצא מורא לעובדי כוכבים במתן תורה כדכתיב (תהילים ע"ו: ט"ו) ארץ יראה ושקטה אי נמי רצה לומר דירושלם נקרא מוריה על שם שיש מורא לעובדי כוכבים על גדולתה ומתפחדים".

**(75) אמור כא, יב** "ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלקיו כי נזר שמן משחת אלקיו עליו אני ה'".

**וראה רמב"ם שם. הל' ביאת המקדש פ"א ה"י** "כשם שאין הכהנים מזהרין על היין אלא בשעת ביאה למקדש כך אין אסורין

שירדה בבי"ע וירידה זו צורך עלייה היא כי בקיום המצות בעוה"ז אומרים אשר קדשנו במצותיו בבחי' קדוש שהוא למעלה מבחי' טהור כנודע שבחי' טהור נאמר בלויים ובחי' קדשו בכהנים. והענין כי טהור מלשון כעצם השמים לטהר ומלשון תרגום צהרים טיהרא שהוא מלשון בהירות שהנשמה היא בבחי' בהירת האור באצילות. ומ"מ לא שייך שם זה אלא בבחי' איזה דבר שהוא יש ונתפס בו איזה ממש אלא שמהות הזה הוא בהיר מאד וזך והיינו בחי' כלים דאצילות. אבל בחי' קדוש פי' מובדל דהיינו שהוא מובדל ומופשט מכל גדר מהות שא"א לומר בו אפילו לשון בהירות כלל והוא אור א"ס עצמו דלית מחשבה תפיסא ביה ולאן מכל אליו מדות כללי עיי"ש.

**דרושים ליוהכ"פ שם** "ואמנם הנה נודע דירידה צורך עליה היא והיינו למעלה ממקור חוצבה בבחי' טהור הנ"ל והוא על ידי מעשה המצות כי הנה בברכת המצות אנו אומרים אשר קדשנו במצותנו ופי' שעיי המצות אנחנו מתעלים בבחי' קדש העליון שהיא למעלה מבחי' טהרה כנודע שקדושה היא בכהנים כמ"ש וקדשתו כו' וטהרה היא בלויים כמ"ש וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם כו'. וכמו שמעלת הכהנים הגבה מאד נעלה על מדרגת הלויים כך בחי' קדש גבוה מאד נעלה מבחי' טהור" עיי"ש בארוכה. ובכ"מ.

**(\*\* אבל להעיר מסהמ"צ להרמב"ם מ"ע לד** "היא שצונו שישאו הכהנים הארון על כתפיהם כשנרצה לשאת אותו ממקום למקום, והוא אמרו כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו, ואע"פ שזה הצווי בא ללויים בעת ההיא, אמנם היה זה למספר מעוט הכהנים החייבין במצוה, אם כן המצוה מחוייבת לכהנים והם אשר ישאוהו כמו שנתבאר בספר יהושע ובספר שמואל. וכאשר צוה דוד לשאת הארון בפעם שניה אמר בדברי הימים וישאו בני הלויים את ארון האלקים כאשר צוה משה בדבר ה' בכתפם במוטות עליהם, וכן כשזכר בדברי הימים מחלקות הכהנים לעשרים וארבעה משמרות אמר אלה פקודתם לעבודתם לבא לבית ה' כמשפטם ביד אהרן אביהם כאשר

80) להעיר שברמב"ם הל' שמיטה ויובל שם מסיים "דבר המספיק לו" וברדב"ז שם "ולא שישליך עצמו על הציבור", והיינו שהוא "עושה מלאכה כו' מעט כו' כל המשים על לבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה כו' הרי"ז כו'" (רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ט-י "דברי תורה נמשלו כמים שנאמר (ישעיה נה א) "הוי כל צמא לכו למים". לומר לך מה מים אינם מתכנסין במקום מדרון אלא נזחלין מעליו ומתקבצים במקום אשבורן כך דברי תורה אינם נמצאים בגסי הרוח ולא בלב כל גבה לב אלא בדכא ושפל רוח שמתאבק בעפר רגלי החכמים ומסיר התאוות ותענוגי הזמן מלבו ועושה מלאכה בכל יום מעט כדי חייו אם לא היה לו מה יאכל ושאר יומו ולילו עוסק בתורה: [ה"י] כל המשים על לבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה ויתפרנס מן הצדקה הרי זה חלל את השם ובזה את התורה וכבה מאור הדת וגרם רעה לעצמו ונטל חייו מן העולם הבא. לפי שאסור להנות מדברי תורה בעולם הזה. אמרו חכמים (משנה אבות ד ה) "כל הנהנה מדברי תורה נטל חייו מן העולם". ועוד צוו ואמרו (משנה אבות ד ה) "אל תעשם עטרה להתגדל בהן ולא קרדם לחפר בהן". ועוד צוו ואמרו (משנה אבות א י) "אהב את המלאכה ושנא את הרבנות", (משנה אבות ב ב) "וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון". וסוף אדם זה שיהא מלסטם את הבריות".

משא"כ "כה"ג (ודוגמתו) צריך שיהי גדול מכל אחיו כו' אין לו ממון כל הכהנים נותנין לו משלהן כ"א לפי עשרו עד שיעשיר יותר מעשיר שבכולן" (רמב"ם רפ"ה מהל' כלי המקדש "כהן גדול צריך שיהיה גדול מכל אחיו הכהנים בנוי בכח בעשר בחכמה ובמראה. אין לו ממון כל הכהנים נותנין לו משלהן כל אחד לפי עשרו עד שיעשיר יותר מעשיר שבכולן",

וש"נ בכס"מ "כהן גדול צריך שיהיה גדול וכו'. בת"כ וביומא (דף י"ח) ובפרק הורה כהן משיח (הוריות דף ט"ו) ובסוף פרק הזרוע (חולין דף קל"ד").

לגדל פרע אלא בשעת ביאה למקדש. במה דברים אמורים בכהן הדיוט. אבל כהן גדול אסור לגדל פרע ולקרע בגדיו לעולם. שהרי תמיד הוא במקדש. ולכך נאמר בו את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרס".

76) אחרי טז, לד "והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צוה ה' את משה".

וראה תוד"ה עד (מנחות יח, א) אחת . . יחידה וז"ל שם: "במגילת סתרים דרבינו נסים גריס עד לאחת פירוש עד מאד כדמתרגמינן מאד לחדא וי"מ עד אחת עד הנפש שנקראת יחידה והשתא משמע הכא שרבי למד הרבה מרבי אלעזר בן שמוע וקשה דבסוף הערל (יבמות ד' פד.) אמר רבי כשהלכתי ללמוד תורה אצל רבי אלעזר בן שמוע חברו עלי תלמידיו כתרנגולין של בית בוקיא ולא הניחו לי ללמוד אלא דבר אחד במשנתינו ושמא מעשה זה היה אח"כ תדע דהתם קאמר ללמוד תורה והכא קאמר למצות מדותיו" - והרי העבודה דמסנ"פ היא מצד בחי' יחידה.

77) נוסח הושענות יום ג.

78) אלא שכמובן גם להם צ"ל קביעות עתים לתורה ועכ"פ פ"א שחרית פ"א ערבית.

79) ראה תניא פל"ז בארוכה "והנה תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה בעו"הז הגשמי תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות כי הגורם שכר המצוה היא המצוה בעצמה כי בעשייתה ממשיך האדם גילוי אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה להתלבש בגשמיות עוה"ז . . נמצא כי כל תכלית של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי כבודו ואלהותו ית' ולהעביר רוח הטומאה מן הארץ תלוי בהמשכת אלהותו ואור א"ס ב"ה לנפש החיונית שבכללות ישראל בכל רמ"ח אבריה ע"י קיומה כל רמ"ח מצות עשה ולהעביר רוח הטומאה ממנה בשמירת' כל שס"ה מצות ל"ת שלא ינקו ממנה שס"ה גידיה עיי"ש.

**וראה כס"מ לרמב"ם הל' ת"ת שם ה"י**  
"כל המשים על לבו וכו'. רבינו ז"ל הרחיב פיו ולשונו בפירוש המשנה פ"ד דמסכת אבות על ההספקות שנותנין גם לתלמידים גם לרבנים. וגם כי נראה מדבריו שרוב חכמי התורה הגדולים שבאותו זמן או כלם היו עושים כן וגם פה אזדא לטעמיה. והנה הוא ז"ל הביא שם ראייה מהלל הזקן [יומא ל"ה:] שהיה חוטב עצים ולומד. ואין משם ראייה שזה היה דוקא בתחילת למודו ולפי שהיה בזמנם אלפים ורבבות תלמידים אולי לא היו נותנין אלא למפורסמים שבהם או שכל מי שהיה אפשר לו שלא ליהנות היה עושה אבל כשזכה לחכמה ולמד דעת את העם התעלה על דעתך שהיה חוטב עצים. . ואיני מבין כוונת רבינו הלא נערים בעץ כשלו אף כי סומים כי רב ששת סומא היה כנראה באותה סוגיא ואיך היה נושא קורות וא"כ ע"כ י"ל כרש"י שהיה נושא משא בתוך ביתו ממקום למקום. ודחה שם רבינו ראית אמרם היתה כאניות סוחר לומר דהיינו דוקא כשהיו חולים" עיי"ש בארוכה.

**81) ובאו"א קצת י"ל: עיקר העבודה וההוראה לכ"א מישראל הוא העבודה דקיום המצות - דירה בתחתונים, אלא שבכדי שהמצות יהיו כדבעי צריך להיות גם העבודה (במיעוט בנ"א עכ"פ) דלוי - מארי תורה, מובדלים מדרכי העולם, שזוהי השמירה למצות**

(ראה לקו"ת ראה כא, ד "ואת מצותיו תשמרו הנה השמירה היא ע"י המקיף וכנודע מענין ואתה משמרה בקרבי והיינו בחי' חיה יחידה שאינם מתלבשים בכלים אלא שהם בחי' מקיפים והם בחי' השמירה לנר"י המתלבשים בכלים נשמה במוח כו' כי אור מקיף מצחצח חצי הכלי מבחוץ וגם המקיף מסמא עיני החיצונים נמצא ע"י המקיף אין החיצונים יכולים להתקרב כו'. וזהו ואת מצותיו תשמרו והיינו על ידי ובקולו תשמעו היא התורה שנק' ותורה אור בחי' מקור האור הנמשך בהנרות (ע' בזהר ר"פ בהעלותך ובהרמ"ז שם) והיינו שהיא בחינת אור מקיף שלמעלה מבחינת הכלים ואברים כו' כי הגם דאורייתא מחכמה נפקת נפקת דייקא אכן שרשה

למעלה מהחכמה כו' והיינו שהיא מבחי' מקיפים למ"ד ומ"ם כו' עמ"ש בביאור ע"פ כי תצא כו' וזהו ג"כ פי' ותורה אור כי המצות שהם בחי' אורות המתלבשים בכלים מתחלקים לתרי"ג בחי' רמ"ח מ"ע כו' היינו לכל כלי וכלי אור בפ"ע כו' אבל התורה שהיא בחי' מקיף היא בחי' אור אחד ר"ל למעלה מבחי' התחלקות כו"י.

**וראה לקו"ש ח"ח שם), ואשר אלו שעוסקים בעניני עולם לא ישתקעו בזה (וראה גם לקו"ש שם ע' 190 "איז דער ביאור אין דעם, אז בכדי עס זאל זיך אויספירן די כוונה פון "דירה בתחתונים". דארף מען האבן ניט נאר די עבודה פון קיום המצות בדברים גשמיים, דורך וועלכע עס ווערט המשכת העצמות, נאר אויך לימוד התורה, וואס פועל'ט, אז די המשכת העצמות (וואס דורך קיום המצות) זאל זיין בגילוי. און דערפאר מוזן זיין "מארי תורה", וואס דורך זייער לימוד התורה גיבן זיי אריין א "ליכטיקייט" אין דעם קיום המצות פון די "מארי עובדין טבין", אז די המשכת העצמות דורך עובדין טבין זאל זיין בגלוי. נאר היות אז די המשכת העצמות ווערט אויפגעטאן (בעיקר) דורך די (מארי) עובדין טבין. און (די עבודה פון די מארי) תורה איז (בעיקר) צו "באלייכטן" און מגלה זיין דעם ענין וואס טוט זיך אויף דורך דעם קיום המצות, איז דעריבער איינגעשטעלט דער סדר, אז מארי תורה זיינען א מיעוט, און דער רוב פון אידן איז זיך עוסק אין "ואספת דגנד" עיי"ש בארוכה).**

**אמנם הכח שיש לכ"א להפך את העולם שיהי' דירה לעצמותו הוא מצד ההרגש ד"רוצה בכך", דביקות והתקשרות באלקות.**

**82) מאמר הבעש"ט - הובא בכש"ט הוספות סל"ח [אולי צ"ל מ"ח], וש"נ.**

**83) להעיר מלקו"ת במדבר (א, ג): כל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו שעיקר תשוקתו וחפצו יהי' לה' לבדו**

מלבישן לעתיד לבוא, לעתיד לבוא נמי,  
לכשיבואו אהרן ובניו ומשה עמהם".

**תוד"ה אחד פסחים קיד, ב** "כשחל י"ד להיות בשבת אין צריך רק בישול אחד דחגיגת י"ד אינה דוחה את השבת ומיהו אומר ר"י דמ"מ אין לחלק דדמי לחובה אם היינו מניחים מלעשות שני תבשילין וגם יש לחוש שמא לא יעשו בשאר פסחים ואין שום חשש אם אנו עושין אע"ג דלא צריך דליכא למיחש שמא יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד עשינו זכר לחגיגה בשבת והשתא נמי נקריבה בשבת דהקרבה מסורה לזריזין וכשיבנה משה ואהרן יהא עמנו וליכא למיטעי אך הבא להניח מלעשות שני תבשילין אין מזהירין אותו".

**ולדבקה בו ית' ולא להתורה בלבד כו' הוא ע"י בחי' אהרן הכהן העליון כו'.**

**84) ראה לקו"ת שבהערה 3.**

**85) יתרו יט, ו** "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל".

**86) ישעי' סא, ו** "ואתם כהני ה' תקראו משרתי אלקינו יאמר לכם חיל גוים תאכלו ובכבודם תתימרו".

**87) יומא ה, ב** "כיצד הלבישן, כיצד הלבישן? מאי דהוה הוה, אלא כיצד

**נא לשלוח הערות או תיקונים ל: rabbimbrowd@gmail.com**